1-2016_ek 12.3.2016 16:21 Stránka 1

Masarykův lid

ROČNÍK XXII • 1. ČÍSLO • BŘEZEN 2016

ČTVRTLETNÍK NEZÁVISLÉHO DISKUSNÍHO KLUBU MILADY HORÁKOVÉ

KLUB DR. MILADY HORÁKOVÉ

ZŠ Na Planině 1393, Praha 4 - Krč, tel. č.: 233373934
e-mail: kmh@joura.cz
www.miladahorakova.cz
ČSOB, č. ú.: 556682/0300
Redakční rada: J. Adlt, E. Jourová
J. Titzlová, pod vedením Z. Dvořákové
Produkce a expedice: Nakladatelství Eva-Milan
Nevole, K Údolí 2, 143 00 Praha 12
REGISTROVÁNO MK ČR E 11026, ISSN 2336-8772

STATĚ A POJEDNÁNÍ - AKTUALITY - ZE VZPOMÍNEK PAMĚTNÍKŮ - Z ARCHIVŮ - KNIHY, KTERÉ NÁS ZAJÍMAJÍ - JAZYKOVÝ SLOUPEK - VZPOMÍNÁME - ZE ŽIVOTA KLUBU MILADY HORÁKOVÉ - INFORMACE

STATĚ A POJEDNÁNÍ

O postavení inteligence ve společnosti se vedly debaty v minulosti a vedou se i v současnosti. Po tom, co se rozhořela polemika kolem termínu "pražská kavárna", s nímž přišel prezident Miloš Zeman, je poučné a současně aktuální podívat se, jak prezident T. G. Masaryk pohlížel na roli inteligence ve společnosti a neváhal hovořit o krizi inteligence. Dočteme se o tom v Náčrtku na interview o krizi inteligence, který sepsal Karel Čapek v roce 1926. (Rukopis tohoto náčrtu byl publikován v knize Čtení o TGM, editor dr. Miroslav Halík, Praha, Melantrich 1969.)

NÁČRTEK NA INTERWIEW O KRIZI INTELIGENCE

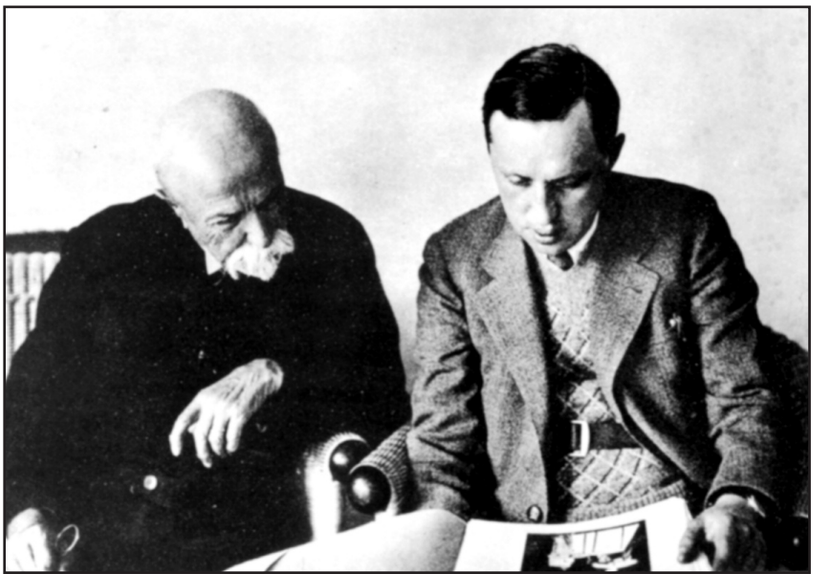

Pane prezidente, váš nedávný projev o krizi inteligence vyvolal v tisku řadu komentářů; v nich vám byly přisuzovány názory, které se, pokud vím, nekryjí s těmi, které máte.

Na tom nezáleží; hlavní je, že tu ty komentáře byly a že se počalo diskutovat o tom, čemu se říká krize inteligence. Ta krize tu je; čím více lidí bude uvažovat o tom, proč inteligence – tím míním intelektuály, pracovníky duchem, úředníky, učitele, lékaře, advokáty a tak dále – dnes ztrácí ten politický význam, který mívala a který by odpovídal jejímu významu společenskému, tedy čím více lidí bude kladně a účinně uvažovat o tomhle úkazu, tím lépe pro tu inteligenci. Sám k ní náležím, a proto mi ta věc tak leží na srdci.

Pane prezidente, odhaduje-li se počet inteligence v národě na sedm procent, nemůže mít tato vrstva víc než – řekněme to číselně – sedm procent vlivu ve veřejném životě.

To není správné; demokracie sice znamená rovnost před zákonem, ale neznamená a nikdy nebude znamenat, že by všichni lidé měli stejný veřejný vliv a stejnou odpovědnost. Vemte si učitele nebo profesora; ten má během svého života vliv na sta a sta budoucích občanů a na jejich rozumovou a tedy i politickou vzdělanost; člověk pracující na svém poli nebo u stroje nemá samozřejmě tak široký okruh působnosti na lidi. Vemte si státního úředníka, který na svém místě má styk se sty a sty stranami a představuje v jejich očích státní moc, právo, ochranu a zákonný řád; to se rozumí, že i to má vliv na politické souzení v lidu. Tomu právě říkám krize inteligence, že se to plus vlivu a odpovědnosti nevyjadřuje v politických koncepcích i politické váze této vrstvy.

Řekl jste ve svém projevu, že politická bezmoc inteligence je zaviněna její roztříštěností.

Ano; chcete-li, rozumějte tomu tam, že inteligence má náklonnost k tvoření frakcí i uvnitř stran, čímž ztrácí vliv na

1-2016_ek 12.3.2016 16:21 Stránka 2

reálnou politickou činnost. Snad to odpovídá přirozenému individualismu inteligence; ale roztříštěnost, která mne zaráží, je jistě vážnější. V žádné vrstvě není tolik lidí politicky znechucených jako v inteligenci. Inteligent, nejde-li to po jeho, se příliš ochotně obrací k politice zády, místo aby se buď dal poučit, nebo prosazoval trpělivou a praktickou prací svůj lepší náhled. Pokud vím, neúčast při volbách nebo prázdné hlasovací lístky se vyskytují hlavně mezi inteligencí. Kritizovat nebo mýt si ruce jako Pilát, to není žádná politika. Inteligence není roztříštěna tím, účastní-li se rozumné politické práce v té nebo oné straně; co ji rozděluje vážněji, jsou ty příznačné a časté inteligentské slabosti: nesnášenlivý a nepraktický dogmatismus, rozčílená radikálnost, vlažný oportunismus a otrávená apatie.

Mínil jste snad, pane prezidente, že by inteligence měla hledět mít svou vlastní, stavovskou politickou stranu, jako jsou strany dělnické, strana agrární nebo konečně strana živnostenská?

Ne; mínil jsem a míním, že by inteligenti měli chápat politiku stejně věcně a rozumově, jako ji vcelku chápou sedláci nebo dělníci; to neznamená, že by ji měli chápat stavovsky. Nedávám žádné rady; dovolávám se rozumu, a rozum si už poradí sám. Právě inteligence se svou větší možností rozhledu má jít spíše za politickými reáliemi nežli za hesly; věčné ideály nám nikdo nevezme, ale skutečnost nám ustavičně ubíhá pod rukama. Řekl bych spíše, že inteligence, jež v podstatě není stav ani třída, by mohla prostředkovat mezi jednostrannými zájmy stavů a tříd ať už uvnitř stran, nebo svým vlivem na veřejné mínění. Jen ať si nemyslí, že je povýšena nad stranami; je v jejich středu, závislá na prosperitě a uspokojení všech tříd. Může být mezi nimi jak zrno mezi žernovy; může být mezi nimi jako olej v soukolí; to záleží do velké míry na ní samotné. Inteligent právě svým povoláním a postavením může a má spíš než kdo jiný postřehovat tu složitou a dramatickou souhru i protihru zájmů, sil, úkolů a nesnází, ze kterých se skládá společnost, stát a koneckonců náš celý svět. Právě proto, najdu-li u inteligenta politickou slepost nebo netečnost, musím ji soudit přísněji než u člověka, jehož zájmy jsou jednoznačnější. Tím hůře, je-li možno velmi mnohým inteligentům dávat za příklad politickou vyspělost jiných vrstev.

A tedy: východisko?

Žádná obecná pravda není východisko; ale dívám-li se na náš politický život, na jeho potřeby, nedostatky, nesoulady a polopravdy, zdá se mi, že tu čeká víc než dost konkrétních východisek na rozumné a trpělivé lidi; na lidi, kteří dovedou spojit kritiku se skutečnou a věcnou činností; na lidi, kteří dovedou samostatně myslet a přitom ukázněně jednat. Inteligence, vzdělanost není politické privilegium; ale může to být mocný politický prostředek. Stručně řečeno, inteligence bude mít tolik politické váhy, kolik bude mít politického rozumu.

Otiskujeme krátké zamyšlení nad Masarykovým světonázorem, které nám zaslal dr. Aleš Kolářský.

MASARYKŮV SVĚTONÁZOR NEJSTRUČNĚJI

Pokouším se o stručné vystižení Masarykova smýšlení, protože dlouhá pojednání mohou někoho odradit. A stručné citáty z Masaryka, jaké občas uvádějí prezident republiky p. Zeman a předseda senátu p. Štěch, podstatu Masarykova smýšlení neobjasní.

Za nezbytné ke správnému porozumění Masarykovi pokládám vědomí toho, že je člověkem duchovním. Věří v nesmrtelnost duše každého, ale pána boha nehledá v nadpřirozenu, v mystériích, v mimořádných stavech a úkazech, nýbrž v dění přístupném poznání každého. Věčnost je podle něj už teď mezi námi, tedy i v každodennosti a všednosti. Proto máme všechno, i aktuální dění, posuzovat z hlediska věčnosti, tj. co v něm má hodnotu věky prověřenou a co tedy zřejmě je i perspektivou. Různé kulturní hodnoty v dějinách na sebe postupně navazovaly. Na ty antické navázaly křesťanské hodnoty milosrdenství a lásky, na to dále novověký smysl pro svobodu svědomí, dále smysl pro sociální spravedlnost atd. To byl rozvoj humanity. Snad proto TGM řekl: „Vidím v kosmu plán.“ Ten plán vybízí ke „spolupráci s Prozřetelností“. Toto přesvědčení je zdrojem Masarykova optimismu, jeho nadějné činorodosti. Je potřeba dávat pozor na „signály Prozřetelnosti“ a zapojit se do práce pro ni. Proto je TGM tak kriticky obezřetný a proto tak vysoce oceňuje jakoukoli eticky žádoucí aktivitu přesně promyšlenou a prakticky účinnou. Nesnáší řeči o náboženství ani jiná velká slova (třeba o vlastenectví) při etické nečinnosti. Protože i drobnou prací se pomáhá dobru, máme všichni stále etické úkoly i možnost je plnit.

V mravní seberealizaci normálního člověka je důležitou lidská vzájemnost. I konfrontace pokládá TGM za vzájemnost. Její oslabení rostoucí uzavřeností člověka do sebe je příčinou časté mravní a psychické krize moderních lidí.

TGM nám zanechal zásadu: „Úkol je pořád: Myslet kriticky a žít zbožně.“ Víra podpírá jeho etické úsilí obsažené v každé jeho činnosti. Udivoval českou veřejnost let 1882 až 1914, kdy žil v Praze, výrokem, že vlastně nezná jinou otázku než náboženskou. V každé otázce je totiž etický a pro Masaryka tedy náboženský základ. Toto Masarykovo mravní burcování možná potřebovala zejména česká inteligence té doby, protože byla vlivem osvícenství nahlodána liberalistickým indiferentismem, v němž TGM spatřoval cizí, nečeský prvek v našem národním obrození.

1-2016_ek 12.3.2016 16:21 Stránka 3

A mnozí lidé tu Masarykovu zbožnou pozemskost, ten neutuchající mravní elán posléze opravdu vycítili. Např. Voskovec, Werich a Ježek vyjadřovali a posilovali tento světonázor svými písněmi, příznačně třeba písní „Nebe na zemi“. Činorodý mravní zápal zažehnutý Masarykem tu v kritickém roce 1938 byl. A bylo co bránit. Masarykova republika byla ideově, svým projektem a v nemalé míře i realitou ostrůvkem humanitní demokracie uprostřed fašizující se středovýchodní Evropy. Měli bychom na to být hrdi. V roce 1938 neselhal Beneš, ale Západ.

Masaryka nestačí číst, ale je nutné promýšlet zvláště jeho činy, a to s uznáním, že byl „božím bojovníkem“ snad ve všech svých známých zápasech. Jistě nebyl neomylný. V čem zásadním se eventuálně mýlil, však zatím nikdo nedokázal. Masaryk a s ním i náš stát bývá napadán skrytě – útoky na Beneše. Klidný, nepředpojatý rozbor Benešovy politiky však dokazuje, že se mu křivdí a že národním pohromám let 1938 a 1948 sotva bylo možno čelit lépe. A císařovně Zitě, dle které „Masaryk a Beneš byli štváči“, namítám, že ignoruje fakt, že jimi vedený protirakouský odboj v letech 1914 až 1918 byl obranou lidských práv zvláště těch mnoha mladých hochů, které habsburská monarchie, od roku 1866 podrobená popruštělému Německu, naháněla do nesmyslné první světové války. Je smutné, jak povrchní a mylné jsou právě v Čechách některé dnešní představy o obou těchto zakladatelích našeho moderního státu.

Aleš Kolářský

Článek o cenzuře, jehož autorem je dr. Petr Šámal z Ústavu pro českou literaturu AV ČR a šéfredaktor časopisu Česká literatura, čtenářům připomíná, jak to vypadalo s tiskovou svobodou z komunistického režimu v 50. letech 20. století (Převzato: Vesmír 2/2016. Text vychází ze studie z knihy V obecném zájmu.)

O CENZUŘE NA KONCI NYLONOVÉHO VĚKU

Jak se v období socialistické diktatury schvalovala literatura? A jaká měřítka cenzoři na literární díla uplatňovali?

Na sklonku roku 1958 obdržela pracovnice cenzurního úřadu Jarmila Waageová uznání za vykonanou práci, zástupce náčelníka Hlavní správy tiskového dohledu (tak se cenzurní úřad po většinu doby své existence nazýval) jí tehdy poslal oficiální dopis, v němž ocenil její vysoké odborné znalosti: „Výsledky Tvé práce potvrdily Tvé schopnosti. Tvé jednání s partnery pomáhá k dalšímu upevnění vážnosti a autority HSTD." Neuplynul však ani měsíc a cenzorka dostala další úřední psaní, tentokrát podepsané přímo náčelníkem HSTD. František Kohout v něm oznamoval, že jí pro hrubé porušení služebních povinností uděluje veřejnou důtku a peněžitý trest ve výši 400 korun. Cenzorka totiž stála u zrodu aféry, jež vstoupila do dějin české poválečné literatury a stala se i mezníkem z hlediska uplatňované cenzurní praxe. Selhání Jarmily Waageové spočívalo v tom, že povolila k vydání román Josefa Škvoreckého *Zbabělci*. Na základě této cenzurní kauzy přiblížíme okolnosti, za jakých se v období socialistické diktatury literatura připravovala k vydání, a ukážeme vybraná kritéria, jež při jejím schvalování pracovníci cenzurního úřadu uplatňovali.

POHLEDEM AUTORA

Při vyšetřování skandálu kolem *Zbabělců* se ukázalo, že cenzorka přistoupila k románu vstřícněji mimo jiné i proto, že krátce předtím zakázala jinou Škvoreckého prózu, *Konec nylonového věku*. A právě prameny vážící se k vyjednávání ohledně této novely nám poskytují názorné doklady o literárním vkusu i morálních zásadách, které se při cenzuře literatury často uplatňovaly.

Cenzorka Jarmila Waageová (1921-2011) vystudovala Filozofickou fakultu UK, poté pracovala v Knihovně hl. města Prahy a krátce i v Památníku národního písemnictví. V jejím vysokoškolském indexu jsou zapsány např. přednášky Jana Patočky, Václava Černého, Vincence Lesného či Alberta Pražáka.

Prózu s původním názvem *Smutek v zemi socialismu* dokončil Škvorecký v létě 1950, redakci nakladatelství Československého spisovatele ji ale nabídl až na počátku roku 1957.

Schvalovacím kolečkem uvnitř nakladatelství prošel rukopis velmi rychle, již v červnu 1957 anoncoval prózu nakladatelský časopis *O knihách a autorech* (Škvorecký ji měl původně vydat pod pseudonymem Josef Vala) a 24. října v souladu s tehdejší praxí odevzdal nakladatelský redaktor František Pilař zredigovaný text na HSTD. Zde jej, jako většinu titulů Československého spisovatele, dostala na starost již zmíněná J. Waageová. Od prvního momentu bylo zřejmé, že se jí próza z prostředí pražské zlaté mládeže nelíbí. V protokolu rekapitulujícím jednání HSTD s redakcí poměrně obsáhle charakterizovala děj novely a jako dokladový materiál svého zamítavého stanoviska připojila obsáhlý opis pasáží, které ji nejvíce iritovaly. Vzhledem k tomu, že se vedení nakladatelství za svého autora postavilo, následovalo obvyklé setkání zástupců nakladatelství a představitelů cenzurního úřadu, jehož se účastnil i sám Škvorecký. Svou verzi události s odstupem vylíčil v následující vzpomínce:

Seděl jsem proti nim u šéfredaktorova stolu, byli dva. Mladší žena a starší muž. Žena prý byla příbuzná nebo dokonce dcera dost významného básníka, muž prý býval vrátným v jednom velkém soukromém nakladatelství.
„Je to pornografie," řekla štítivě žena.
Velmi zdvořile jsem pravil:
„Můžete mi, soudružko, ukázat některé pornografické pasáže?"
„Mám jich celý seznam," a vskutku, vytáhla seznam. A jela prstem. „Například na straně – nebo ne: na straně – tadyto" dlouhá pauza, pak se skutečně zarděla a řekla: „Já to ani nemůžu – nahlas..."
„Dej to sem, Mařko!"pravil starý cenzor a vytrhl jí seznam z ruky. Podle označeného místa nalistoval v rukopise, nalezl tužkou zaškrtnuté a počal číst:
„Přitiskla stehna k sobě, postavila se trochu bokem k obrazu, trochu se předklonila, vtáhla břicho, levou ruku dala před sebe jako Venuše, pravou s ručníkem na ňadra – hergot, čtu správnou pasáž?"
„No vždyts to zrovna čet. To... to... slovo!" vykřikla cenzorka a znova se zarděla.
„Jo... ty myslíš..." starý cenzor zkoumavě pohlédl na rdící se kolegyní a zkusmo pravil: „Stehna?... nebo břicho?"
„To... taky. Ale to dál!"
Cenzor zabrejlil do textu. Pak řekl vítězně: „Jo ňadra!" a otcovsky se obrátil ke mně: „No soudruhu, to nejde. Já bych tomu teda neřekl rovnou pornografie... to si nejsem úplně jistej... ale v každým případě to je naturalismus, a to kam bysme přišli!"

Ze Škvoreckého satirického skeče plyne, že Jarmile Waageové vadily především erotické motivy, podle cenzurního protokolu však její námitky byly pestřejší a týkaly se i dalších vrstev díla.

POHLEDEM CENZORKY

V obecné charakteristice hovořila o tom, že próza „patří jak svým obsahem, tak i uměleckým ztvárněním do druhu literatury označené slovem ‚choulostivá"'. Příčina její averze však tkvěla hlouběji, vadilo jí celkové pojetí postav:

Autor, vl. jm. Josef Škvorecký, v románu popisuje několik typů lidí, kteří nechtějí žít, jako žije většina mladých lidí, a kteří vidí, že vše je marnost a pitomost.

Jejich hlavním problémem je problém sexuální, který řeší naprosto živočišně, bezohledně a náplň svého žití vidí jen v tancovačkách, pijáctví a jazzové extázi. Jejich rádoby existencialismus ovšem v tom vidí jen marnost, ale pohrdlivost k životu a k mravnosti vede je k pocitu méněcennosti a marnosti, které [sic] nedovedou a nechtějí překonávat.

Původní, záhy však potlačené zařazení *Konce nylonového věku* do souvislostí literárního existencialismu postihovalo vcelku přesně poetiku Škvoreckého próz z konce čtyřicátých let a současně se vyznačovalo specifickou prudérností, jejíž stopy nacházíme v cenzurních protokolech Jarmily Waageové ve srovnání s dalšími cenzory poměrně často. Stejně tak ji odpuzovaly motivy ošklivosti či expresivní a naturalistická líčení:

Autor se na mnohých místech dopouští hrubého nevkusu (s. 6, 7, 8, popis Jiřiny v koupelně, str. 9 popis neznámé dívky v tramvaji, str. 29-32 popis manželské scény u Hillmanových). Přirovnání „utíkala jako březí kráva" na str. 84 + pocity Ireniny na plese v Repre a popis rozhovoru obou soupeřů na plese (100-102), rozhovor mezi Irenou a Danym (138-139), samomluva Robertova (143, 144), patří sem i užívání starých názvů jako Živnobanka atd.

Všechny v protokolu zmíněné pasáže pro cenzurní protokol cenzorka opsala, celkem se jednalo o patnáct stran strojopisu. Avšak spíše než o erotické pasáže se jednalo o místa výrazněji tematizující ženskou tělesnost, dále o typické Škvoreckého dialogy, v kontextu tehdejší české prózy neobvyklé, a obsáhlejší introspektivní pasáže, jimiž prostupovaly existenciální motivy nudy, deprese či únavy.

Stejně tak jí vadila jazyková a stylová rovina díla, kterou označila za „velmi ubohou"; nedbalý jazyk měl být dokladem pochybné umělecké úrovně. Explicitně přitom zdůraznila, že slangové výrazy užívá Škvorecký nejen v pásmu přímé řeči jako prostředek charakteristiky postav: „slang, kterého autor využívá i při popisu, nejen v přímém hovoru hrdinů, je odporný." Při schůzce, jež dala vzniknout výše citované Škvoreckého vzpomínce, oponoval Waageové Ladislav Fikar, ředitel nakladatelství Československý spisovatel, tím, že podle něj „vulgárnost jazyka rukopisu je oprávněná, protože autor podtrhoval tragičnost svých hrdinů, kteří nemohli najíti díky svému původu místo v současné společnosti a vyžívají se sexuálními problémy (Jiřina, Irena, Dany)".

Protokol z jednání, z nějž pocházejí citovaná slova, představuje cenzorčin protějšek ke Škvoreckého stylizované výpovědi o téže události. Zřetelně z něj vystupuje nejen záliba Waageové v tradiční realistické próze 19. století, jeho stylizace svědčí především o značném osobním zaujetí; to jednoznačně signalizuje v cenzurních protokolech velmi neobvyklý přechod z er-formy (typ „náš plnomocník navrhl") či 1. osoby množného čísla (typ „domníváme se") do 1. osoby čísla jednotného:

1-2016_ek 12.3.2016 16:21 Stránka 5

Já jsem upozorňovala *na možnost záporného vlivu knihy na mladé čtenáře, kteří nebudou v knize hledat odsouzení tohoto světa, nýbrž jen ty choulostivé scény. Když* ***jsem se vrátila*** *k starším naturalistům, namítal s. Fikar, že není možné psát v dnešní době tak, jako psal Šlejhar nebo Čapek-Chod.*

Vyslovené názory se vyznačují konzervativním uměleckým vkusem a současně je v nich zjevný celkový cenzorčin postoj k literatuře – přesvědčení o tom, že literární dílo má na osobnost čtenáře bezprostřední dopad, že ovlivňuje jeho jednání. Když Waageová zdůvodňovala svůj zákaz, zdůraznila, že by se *Konec nylonového věku* jistě mohl stát nejúspěšnější knihou roku.

Domnívám se však, že takovýmto způsobem páska ***nepřevychováme****, spíš naopak kniha* ***vzbudí zájem*** *o další podobnou literaturu [...]. Kniha ani obsahem, ani formou, ani jazykem nepřispívá k estetickému a morálnímu obohacení čtenářů a myslím, že by bylo ve veřejném zájmu, aby vůbec nevyšla, i když redakce se ohání dobrým úmyslem autorovým bojovat proti tomu, co s takovým pochopením a znalostí, ba možno říci* ***s láskou líčí****.*

Vzhledem k tomu, že cenzurní úřad nenašel s redakcí shodu, bylo rozhodnutí přeneseno výše, tentokrát na úroveň předsednictva Svazu československých spisovatelů a IV. oddělení ÚV KSČ. Tyto instance daly HSTD za pravdu a *Konec nylonového věku* nakonec nevyšel. Československý spisovatel ale záhy poslal na HSTD jinou Škvoreckého prózu, která se opět ocitla na stole Jarmily Waageové – *Zbabělce*.

V oficiální zprávě rekapitulující kauzu *Zbabělci* se cenzorka hájila tím, že v románu spatřovala především „kritiku a satiru ‚zlaté mládeže' a místní honorace při květnových událostech". Když pak vysvětlovala, jak se stalo, že knihu povolila, označila své jednání za vážnou chybu, zároveň však zdůraznila, že se nechala značně ovlivnit ředitelem nakladatelství Ladislavem Fikarem, který měl velmi usilovat o vydání románu a opakovaně zdůrazňovat jeho značnou uměleckou hodnotu. To ji však v očích nadřízených orgánů neospravedlnilo. Vzápětí po skandálu začaly Jarmilu Waageovou prošetřovat policejní orgány, které nakonec došly k závěru, že její jednání způsobila spíše nedbalost než vědomý úmysl. Byla proto veřejně pokárána před ostatními zaměstnanci, ale v cenzurním úřadu směla nadále pracovat.

Vzhledem k tomu, že vydání *Zbabělců* bylo vykládáno jako selhání stávajícího systému, měla Škvoreckého aféra nemalý dopad pro celkové fungování cenzurního dohledu na přelomu padesátých a šedesátých let. Největším důsledkem bylo posílení stranického dohledu nad oblastí literatury, HSTD měla intenzivněji spolupracovat s příslušnými odděleními ÚV KSČ, podstatně zvýšena byla i schvalovací role vedoucích orgánů Svazu československých spisovatelů. Současně Zbabělci posloužili k redefinici pojmu „obecného zájmu", který měl pro cenzurní dohled nad literaturou klíčový význam: „Kontrolované materiály nebudou posuzovány jen z hlediska statutu HSTD, ale v duchu potřeb strany [...]. Pracovníci cenzurního dohledu budou přihlížet k tomu, že lze škodit nejen tím, co se napíše a vytiskne, ale i tím, že se kladné věci neuveřejní nebo zneváží."

Petr Šámal

Už přes rok tiskový mluvčí prezidenta Zemana Jiří Ovčášek patrá, kde byl publikován údajný článek Ferdinanda Peroutky, na nějž poukázal prezident Zeman. Zatím se mu to nepodařilo. Náš spolupracovník prof. Zdeněk Víšek se tímto tématem také zabýval a výsledek svých zjištění předkládá v otištěné stati.

ZEMAN PROTI PEROUTKOVI

Česká veřejnost si již za poslední tři roky přivykla skutečnosti, že vystoupení prezidenta Miloše Zemana jsou doprovázena následnými, a to v převážné míře negativními mediálními ohlasy, jež ale záhy zapadnou v zapomnění, neboť jsou „zacloněny" jinými kontroverzními prezidentovými výroky, které opět vyvolají další projevy nesouhlasu.

Z tohoto poněkud již stereotypního rámce ovšem výrazněji vybočil projev prezidenta M. Zemana, který pronesl 27. 1. 2015 v Praze u příležitosti 70. výročí osvobození koncentračního tábora v Osvětimi a jež stále rezonuje v českém mediálním prostoru.

Ve své tehdejší řeči M. Zeman vůči českému novináři Ferdinandu Peroutkovi i britskému politiku W. Churchillovi, kterého ovšem tři měsíce předtím na Pražském hradě vyznamenal

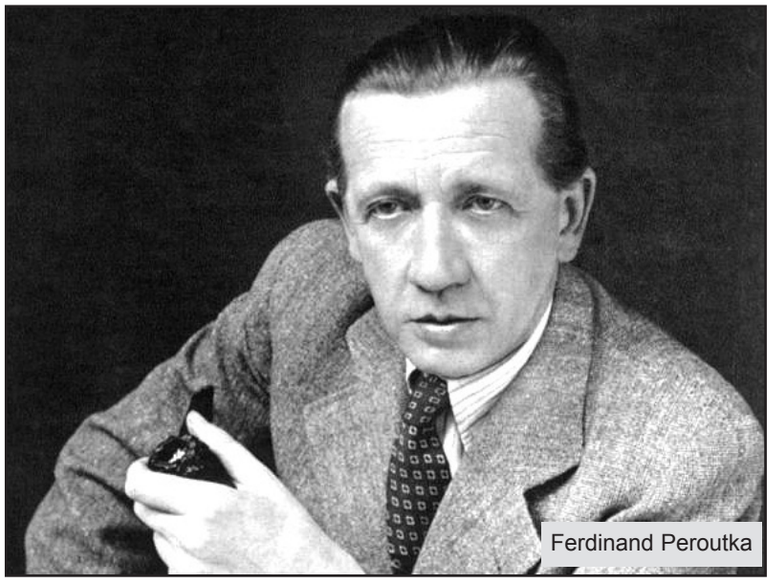

Ferdinand Peroutka

1-2016_ek 12.3.2016 16:21 Stránka 6

in memoriam Řádem bílého lva, bez přímé spojitosti s hlavním námětem proslovu, kterým bylo opravdu prorocké, byť asi obsahově poněkud nadsazené, varování před nebezpečím důsledků vlády tzv. Islámského státu, vznesl tato závažná obvinění, která ale ani po roce nebyl schopen nijak doložit:

„Dovolte mi, abych uvedl tři drobné příklady. Jeden z největších českých novinářů Ferdinand Peroutka uveřejnil v prestižním časopise Přítomnost článek s titulkem „Hitler je gentleman“. Tentýž novinář po mnichovské dohodě napsal: „Nemůžeme-li zpívat s anděly, musíme výti s vlky“. Můj milovaný Winston Churchill v lednu 1939 napsal Adolfu Hitlerovi: „Kdyby můj národ postihla velká katastrofa, přál bych si, aby v jeho čele stál muž s vaší silnou vůlí.“ A konečně nositel Nobelovy ceny Knut Hamsun, možná že jste četli jeho Viktorii nebo Hlad, napsal v květnu 1945 nekrolog na Adolfa Hitlera. Co vede k této fascinaci intelektuálů naprosto zrůdným učením?“

Citace by mohla ještě pokračovat, avšak i tento krátký úryvek ze Zemanova projevu obsahuje – vedle nesporné pravdy o Hamsunovi, jenž uvedený nekrolog skutečně v norských novinách 7. 5. 1945 zveřejnil, také značné množství nepravd a polopravd, že je velmi obtížné na všechny tyto Zemanovy „podněty“ detailněji reagovat.

Například zmiňovaný dopis Winston Churchill Hitlerovi nikdy nezaslal, což dokázal například fundovaný historický rozbor Lidových novin (18. 4. 2015), a především Ferdinand Peroutka článek *Hitler je gentleman* nikdy nenapsal – nebo alespoň ho nikdo jiný kromě Miloše Zemana nečetl.

Zemanem citovaný výrok o „vytí s vlky“ publikoval – a to v jiném smyslu, než je mu podsouváno – Jan Stránský, nikoliv Ferdinand Peroutka. Někteří evropští vzdělanci měli samozřejmě jisté sympatie pro nacistickou, respektive fašistickou ideologii – například F. T. Marinetti, Ezra Pound nebo Louis-Ferdinand Céline, většina však nikoliv – a již vůbec ne Peroutka s Churchillem.

Zaměřme se proto pouze na prezidentem Zemanem zdůrazněnou *„fascinaci intelektuálů naprosto zrůdným učením“*, jež nejvyšší ústavní činitel poněkud překvapivě – a to jak v tomto projevu, tak i ve svých pozdějších dodatečných vystoupeních – připisoval právě Ferdinandu Peroutkovi, jehož však v roce 2000, tedy v době, kdy byl českým premiérem, dával novinářům naopak za vzor profesionality.

Kdo byl Ferdinand Peroutka

Česká publicistika 19. a 20. století se nemůže pochlubit příliš mnoha novináři, kteří by byli – i po mnoha letech, co navždy zanechali své činnosti – známi nejen odborné, ale i širší veřejnosti. Jedním z nich – vedle Karla Havlíčka nebo Karla Čapka – je právě Ferdinand Peroutka (1895 – 1978), zakladatel politicko-kulturního týdeníku *Přítomnost* (1924 – 1939), kde z liberálně-demokratických pozic ve dvacátých letech sváděl polemické zápasy – mimo jiné – s komunistickou ideologií i praxí a od třicátých let pak také praxí a ideologií nacistickou, přičemž nepolevoval v kritice komunistických stran – především té „naší“, ale i německé i té v Sovětském svazu vládnoucí. Za to později zaplatil opravdu vysokou cenu – šestiletým pobytem v nacistických koncentračních táborech a věznicích (1939 – 1945) a doživotní ztrátou vlasti po komunistickém převratu 1948.

Peroutkova Přítomnost proti Hitlerovi 1933 – 1938

Neexistuje asi průkaznější způsob vyvrácení Zemanových nepravd, než je přímá citace protihitlerovských článků z Peroutkovy *Přítomnosti*, jež jsou dnes běžně přístupné v tištěné i v elektronické podobě.

Výbor zásadních textů Ferdinanda Peroutky byl například vydán ve dvoudílném souboru pod názvem O věcech obecných již roku 1991. V současné době jsou všechna vydání *Přítomnosti* (a tedy i Peroutkovy příspěvky v ní) dohledatelné na webové adrese http://www.pritomnost.cz/cz/archiv-od-r-1924.

Článků, statí a komentářů, které se vymezují vůči Hitlerovi, bylo v Přítomnosti v letech 1933 – 1938 (ať již jejich autorem byl F. Peroutka nebo někdo z jeho novinářských kolegů), publikováno nepřeberné množství. Ocitujme proto alespoň některé z nich, jež byly vydány v *Přítomnosti* v námi sledovaném období a které jsou pro politický postoj tohoto týdeníku nepochybně příznačné.

Již 15. 2. 1933 (tedy dva týdny po nacistickém převzetí moci) na titulní straně tohoto časopisu byl zveřejněn úvodník R. Procházky *Dá se Německo zfašizovat?*, kde se mimo jiné uvádí:

„Otázka je osudná pro celou Evropu. Německo není politická periferie. Není to Rusko, Itálie, Španělsko. Zde se rozhoduje. O demokracii, o kulturních hodnotách drahých liberalismu, o reakci a revoluci, o nových formách hospodářství, o „úpadku západu“, o anarchii a caesarismu, o míru a válce, o „civilizaci“ a bolševismu. Nebudeme se klamat v tom, že obratem z konce ledna nabyly věci velmi nebezpečného spádu a že rozhodnutí, které se hledá, může padnout skoro už jen mezi krajnostmi, tedy mezi zly. Německá reakce se odhodlala přijmout revoluční formu. Hitler, který měl zůstat vůdcem jen jejích pomocných sborů, jen jejím náhončím mezi dělnictvem, jen krysařem zproletarizovaných, vyřazených a beznadějných, se stal se i jejím kapitánem. A nyní, pluj vesele, galéro!“

Závěr tohoto komentáře z února 1933 pak tvoří nástin (nakonec velmi realistický) možných důsledků Hitlerova vládnutí:

„Nepropadne-li lokajské úloze u kapitalistů a u monarchie, stane se nakonec přece jen „generálním ubytovatelem“ bolševictví, jak Moskva od něho očekává. Vše záleží patrně na dalším vývoji světové krize, jejímž je hitlerovství vedlejším produktem, na niž zas zpětně působí, ale jejímž proudem je unášeno společně s ostatními.“

Tento analytický styl protihitlerovské (ale i protikomunistické) publicistiky Přítomnost neopouštěla ani v měsících a letech následujících.

Například v rozsáhlém příspěvku *Rozhovor se slepým o hnědé barvě* (20. 9. 1933) Ferdinand Peroutka o Hitlerovi a o možném budoucím vývoji – v souvislosti s kritikou ideologicky zaslepených postojů KSČ, jež přeceňovala schopnosti německého dělnictva postavit se nacistickému režimu – se o budoucím vývoji uvádí následující:

„Hitlerovi bude třeba pohledu na daleko větší a odvážnější síly, než jsou ty drobečky, které sebralo Rudé právo pod stolem hakenkreuzlerské hostiny, aby byl zadržen od válečného dobrodružství. Ani on není blázen, doufáme, a má v sobě přirozený pud sebezáchovy. Bude-li muset počítat s velkým rizikem, bude-li vidět proti sobě koalici k obraně odhodlaných a připravených států, která by mohla přivodit

jeho vlastní zkázu, je mnoho nadějí, že si bude počínat jinak, než jak touží. Proto je dnes nejúčinnější prací pro mír pohotovostí k obraně oznamovat Německu nebezpečí, do něhož by se válkou vydalo. Litujeme, že zatím nemůžeme oznámit jiný, pravděpodobnější způsob zachování míru. Komunisté nás ovšem za to budou označovat za válečné štváče a za sociálfašisty…“

Peroutka tedy již na sklonku léta 1933 předpověděl, že k zastavení nacismu bude nutná široká koalice antifašistických států. Nebylo jeho vinou, že se tak nestalo v letech třicátých, ale až v období 1941 – 1945.

O tři roky později, kdy pravděpodobnost rozpoutání nové války byla ještě zřejmější, Peroutka v úvaze *Nebezpečí*, *v němž jsme* 15. 4. 1936 téměř jasnozřivě uvedl:

„Celkem můžeme věřit, že i Hitler zná riziko války. (Mluvíme-li zde o Hitlerovi, míníme tím i jeho poradce z říšské obrany). Není možno, aby bral na lehkou váhu porážku Německa z r. 1918, kdy ostatně mělo více spojenců, než jich bude mít dnes, aby z toho nevyvodil vůbec žádné poučení. Ví, že by Německo znovu bojovalo nejinak než na život a na smrt a že v případě porážky trest by byl hroznější než tenkrát – že by se souhlasem rozumných lidí celého světa bylo zničeno a rozkouskováno, aby už nikdy se mohlo stát takovou hrozbou, jakou je už po druhé v tomto století. Také můžeme věřit, že Hitler nedívá se zcela lehkomyslně ani na nebezpečí bolševismu, tohoto snad nejpravděpodobnějšího vítěze nové světové války.“

Jsou tyto citace z publicistických textů Ferdinanda Peroutky (mohly by ale být uvedeny rovněž desítky jiných jeho komentářů), jež vznikaly ve třicátých letech, snad projevem nějaké fascinace nacismem?

Proč by v době akutního ohrožení republiky, před kterým tak naléhavě varoval, měl psát Peroutka (jak stále tvrdí M. Zeman) o Hitlerovi jako o gentlemanovi, když například 6. 1. 1937 v *Přítomnosti* o tragickém postavení ČSR uvedl:

„*Hle, jaká je naše situace: opevněním Porýní dostalo se Německo nebo se dostane ve svých východo- a středoevropských akcích do větší nezávislosti na západě, než jaké bylo do loňského jara. Ne-li nic jiného, tedy aspoň zpomalí zákrok našich západních spojenců a učiní jej riskantnějším. To je nepříznivá novinka. Žijeme tak trochu ve lví tlamě.“*

V neradostném čase druhé republiky

Doba, která následovala po přijetí mnichovského diktátu, byla obdobím politické a především morální krize české společnosti, které se během jednoho okamžiku zhroutily dvacet let trvající jistoty, na nichž stála Masarykova a Benešova první republika – víra v hodnoty liberální demokracie a důvěra v pevnost versailleského mírového uspořádání. Tyto hodnoty byly 30. 9. 1938 zničeny a nahrazeny postoji právě opačnými – vstřícností vůči nacistickému Německu (třebaže vynucenou), velmi rychlým opouštěním zásad parlamentní demokracie ve prospěch tzv. demokracie autoritativní a především sílícím antisemitismem, jehož některým myšlenkovým konstrukcím se – patrně – neubránil ani Ferdinand Peroutka.

V této souvislosti byl na základě debaty vyvolané prezidentovým projevem poměrně často zmiňován Peroutkův článek *Češi, Němci a židé*, který byl v Přítomnosti publikován 22. 2. 1939 a jenž by jako doklad Peroutkova novinářského zaváhání – bez znalosti dobového kontextu – mohl být i chápán.

Ústředním tématem tohoto opravdu dosud málo připomínaného žurnalistického textu F. Peroutky je odlišné hodnocení „židovského problému“ v Německu, kde podíl židů na veřejném životě byl údajně velmi značný, kdežto u nás „židovská otázka“ v tak ostře vyhrocené podobě, jako tomu bylo v sousední zemi, nikdy vnímána nebyla. Peroutka zde mimo jiné tehdy uvedl:

Abych předem řekl, co si myslím: rozdílnost v tónu mezi Čechem a Němcem, hovořícími o židovské otázce, nepochybně spočívá na rozdílné zkušenosti, kterou ti i oni s židovským elementem udělali. Každý organismus brání se otravě cizí látkou. Lze předpokládat, že roztok židovského elementu v německém životě byl tak silný, že na to německý organismus reagoval jako na otravu. Proč tomu tak bylo, proč židovský podíl na bývalém německém životě byl tak velký, proč židovstvo v určité době spělo za německou kulturou a civilisací jako mouchy za světlem, to je snad jedna ze záhad historie. Proč tomu u nás bylo jinak, to si už dovedeme lépe vysvětlit.

Dobové Peroutkovy publicistické obraty – uveďme především ty o „otravě cizí látkou“ či o „roztoku židovského elementu“ – jsou z dnešního pohledu, při vědomí hrůz pozdějšího holocaustu, samozřejmě nepřijatelné a nepřijatelné byly i v době, kdy byly napsány – tedy po vyhlášení norimberských rasových zákonů (1935) a především po tzv. Křišťálové noci 9. 11. 1938, kdy v ulicích německých měst byli židé již přímo vražděni a synagogy hořely i v zabraném pohraničí, avšak Ferdinanda Peroutku nelze ani na základě toho textu považovat za antisemitu – sám se za něj nikdy nepovažoval (*„nemám žádného talentu k antisemitismu“*, jak ostatně uvedl i v tomto článku), ale za člověka, který jako mnoho jiných lidí ve 20. století – počínaje některými nábožensky založenými básníky i církevními hodnostáři a konče některými dělnickými básníky a vůdci, podlehl antisemitským předsudkům a stereotypům.

Navzdory těmto skutečnostem je tento – nepochybně velmi problematický, možná i nejproblematičtější – Peroutkův článek nesen vůči ohroženým českým židům v smířlivém až obranném duchu, když v jeho samém závěru stojí:

Řekl jsem úvodem, že tentokráte nebudu mluvit o ideách, nýbrž o faktech. Pokládám za fakt, že židovská otázka měla jinou podobu v našem a v německém prostředí, a že se z toho musí vykládat i odlišný přízvuk, se kterým o ní my a Němci mluvíme. Poněvadž se blíží asi chvíle, kdy mezi Čechy a Němci bude zahájen dialog o židovských věcech, myslím, že tato odlišnost měla by býti předem vyložena. Pokusil jsem se o to.

Ona Peroutkou očekávaná chvíle „česko-německého dialogu o židovských věcech“ však nikdy nenastala a evropští židé jako celek se během velmi krátké doby stali obětí nacistického rasového vyhlazování. To však Ferdinand Peroutka tehdy vědět nemohl.

Po 15. březnu

Nacistická okupace zbytku Čech a Moravy 15. 3. 1939 a následné vyhlášení protektorátu o den později české společnosti odebraly téměř vše, co znala z doby Masarykova Československa – tedy i možnost svobodné veřejné diskuse, a proto čeští novináři – kromě Ferdinanda Peroutky

1-2016_ek 12.3.2016 16:21 Stránka 8

připomeňme například statečnou Milenu Jesenskou, která svou odvahu za války zaplatila životem – byli ve svých politických textech nuceni se vyjadřovat v náznacích a v jinotajích – i za cenu toho, že toto psaní mezi řádky bude některými jejich současníky i potomky nepochopeno.

Jako příklad tohoto určitého neporozumění (spíše pozdějšího než tehdejšího) budiž zmíněn Peroutkův článek v P*řítomnosti Dynamický život* (26. 4. 1939) napsaný u příležitosti Hitlerových 50. narozenin, jenž posloužil prezidentu Zemanovi a jeho tiskovému mluvčímu Ovčáčkovi jako jistá náhrada coby důkaz Peroutkova selhání, když ani po týdnech a měsících usilovného (a zcela marného) hledání onen imaginární článek o Hitlerově gentlemanství nebyl stále k nalezení.

V tomto Peroutkově komentáři z jara 1939 lze skutečně číst dnes neobvyklé, i když tehdy nikoliv nepochopitelné hodnocení Hitlerovy osobnosti:

„Německá říše oslavila padesáté narozeniny svého vůdce Adolfa Hitlera způsobem, který odpovídá všem oněm pronikavým úspěchům, jenž tento muž za pouhých šest let své vlády svému národu přinesl. Jak dnes věci stojí, nemají Němci nikoho, koho by ve své Wallhale, ve své galerii národních hrdinů, postavili výše. Odčinil v rekordním čase většinu následků německé porážky přede dvaceti lety – ze státu, o jehož mínění se versailleští vítězové po mnoho let jen nedosti upřímně a nedbale zajímali, učinil stát, do jehož hlavního města putují ministerští předsedové všech ostatních evropských států, považujíce za dosti přirozené, že jim jest jíti za ním, ne jemu za nimi.“

Tento Peroutkův text především realisticky reflektuje Hitlerovu pozici, jakou mu německý národ a především tehdejší evropští politici na jaře 1939 přisuzovali, aniž by ovšem Ferdinand Peroutka Hitlerovy mocenské úspěchy (a metody k nim vedoucí) jakkoliv schvaloval či dokonce je oslavoval, když o českém pohledu na hodnocení Hitlera uvedl:

„Jsa velkou postavou německých národních dějin, nemůže býti ovšem zařazen do národních dějin národů jiných; maje již své první místo ve Walhalle, nemůže býti postaven do Slavína.“

Celkové vyznění toho nakonec nedokončeného komentáře je ale jednoznačně vlastenecké, neboť Peroutka v něm otevřeně vyzývá Čechy i Slováky, aby se zdrželi projevů proněmecké kolaborace:

„Pozdrav Heil Hitler jest německý pozdrav, na který mají právo jen příslušníci německého národa. Který Čech nebo Slovák by jím tak zdravil, tlačí se někam, kam nepatří a odkud bude vyexpedován. Německý nacionální socialismus uznává nepropustnost národních těles; nikdo nemůže býti Čechem a Němcem zároveň, z čehož vyplývá, že i když oba národy mohou mít společné státní představitele, nemohou mít společné národní hrdiny.“

Jednoznačněji své národní a protihitlerovské stanovisko v podmínkách legálního protektorátního tisku asi Ferdinand Peroutka v této době již vyjádřit nemohl. O čtyři měsíce později byl zatčen gestapem a následně deportován do koncentračního tábora.

Závěrem

Proč vlastně prezident Zeman zahrnul do svého projevu vedle Knuta Hamsuna, který své neblahé politické postoje hájil v knize Po zarostlých stezkách i čtyři roky po válce, jako příklad selhání společenských elit zrovna novináře-bojovníka Ferdinanda Peroutku, třebaže k němu se vztahující relevantní historická fakta a souvislosti si může dnes bez problémů dohledat a porovnat každý středoškolák, není zcela jasné.

Těžko říci, zda Miloš Zeman chtěl nějak záměrně ublížit (v jakési křečovité snaze rozbíjet údajné národní mýty) obrazu Ferdinanda Peroutky, nebo prostě bez hlubší motivace a především bez znalosti věci (spoléhaje pouze na svoji paměť), spatra něco nahodile pronesl – chtělo by se možná i neuctivě říci, že to plácl.

Pokud ovšem tato „polemika“ někoho poškodila, tak ani ne Peroutkovu nepochybně složitou, avšak morálně bezúhonnou osobnost, jako spíše současného prezidenta, který se opět projevil jako člověk, který rychleji mluví, než myslí, přičemž o některých skutečnostech neví vlastně vůbec nic – nebo jen velmi málo. Je však dost dobře možné, že i tak na Ferdinandu Peroutkovi mohlo ale nějaké pošpinění přesto ulpět, což je na celém problému patrně to nejhorší.

Zdeněk Víšek

Na česko–rakouských hranicích u Mikulova byl odhalen Památník železné opony, který připomíná 53 obětí, jejichž pokus o přechod na rakouskou stranu mezi dráty nabitými elektrickým proudem je připravil o život. Památník je volně stojící objekt složený z třiapadesáti vertikál – stél, které symbolizují počet obětí železné opony z období 1948-1989.
Přinášíme projev rakouského velvyslance v Praze, který při této příležitosti pronesl. Otiskujeme seznam obětí a fotografii památníku. (In: Brána ke svobodě – Tor zur Freiheit, Občanské sdružení Paměť, Brno 2015)

SLOVO RAKOUSKÉHO VELVYSLANCE

Především v této době, kdy v Evropě hrozí stavba nových hraničních plotů, bychom si měli připomenout železnou oponu a uvědomit si, co znamenají uzavřené hranice, hraniční ploty a zátarasy.

Více než stovka osob přišla během studené války o život na hranicích mezi bývalým Československem a Rakouskem při pokusech o útěk. Místo, na kterém byl v listopadu roku 2014 v Mikulově položen základní kámen Památníku obětem železné opony, se dříve nacházelo na jedné z nejostřeji střežených hranic na světě. Dnes je toto místo místem setkávání, a to nejen občanů z České republiky a Rakouska. Proto je důležité ho zachovat.

Dnes, více než pětadvacet let po pádu železné opony, žijeme jako sousedé ve svobodné Evropě. Spousta mladých lidí zná ostře střežené hranice mezi bývalým Československem a Rakouskem jen z vyprávění nebo z knížek.

1-2016_ek 12.3.2016 16:21 Stránka 9

Nezbývá než doufat, že naše děti a vnoučata nebudou muset jednou opět zažívat, jak se z hranic mezi sousedy stává stěží překonatelná překážka.

Když jsem působil jako velvyslanec v Praze, mohl jsem sledovat, že vedle odstraněných hranic mezi zeměmi se také stále zmenšovaly hranice v srdcích a hlavách lidí. To se může dít také v dobách dnešní zdánlivě nepřekonatelné azylové krize, pokud se s břemeny, jež na nás padají, vypořádáme flexibilním a efektivním způsobem a budeme žít a pracovat společně v duchu opravdové evropské solidarity a dobrých sousedských vztahů.

Dr. Ferdinand Trauttmansdorff
velvyslanec Rakouska v ČR

1)	Bass Bernard	nar.	12. 8.	1920	zem.	24. 8.	1958	Rakousko
2)	Benedikt Karl	nar.	17. 10.	1913	zem.	4. 8.	1956	Rakousko
3)	Bernard Tadeusz	nar.	6. 5.	1933	zem.	13. 8.	1962	Polsko
4)	Bil Edward (též Bilt Edward)	nar.	8. 8.	1924	zem.	7. 10.	1964	Polsko
5)	Černocký Ladislav	nar.	9. 2.	1905	zem.	13. 9.	1956	ČSR
6)	Dražkowiak Mieczyslav Alojzy	nar.	23. 5.	1929	zem.	30. 8.	1956	Polsko
7)	Dzidycz Roman	nar.	20. 4.	1920	zem.	3. 8.	1956	Polsko
8)	Eisner Gerhard (též Gerhardt)	nar.	4. 4.	1915	zem.	22. 5.	1952	ČSR
9)	Fictumová Olga	nar.	16. 10.	1930	zem.	3. 6.	1953	ČSR
10)	Fritz Rudolf	nar.	30. 10.	1942	zem.	2. 5.	1961	ČSSR
11)	Grabowski Marian	nar.	10. 5.	1933	zem.	3. 9.	1957	Polsko
12)	Haluzický Josef	nar.	30. 3.	1940	zem.	1.6.	1962	ČSSR
13)	Hanák Pavel	nar.	10. 7.	1941	zem.	17. 2.	1960	ČSSR
14)	Bačík Leo	nar.	22. 6.	1925	zem.	10. 4.	1950	ČSR
15)	Vymětalík Vladimír	nar.	1. 1.	1941	zem.	29. 8.	1967	ČSSR
16)	Hesek Josef	nar.	14. 11.	1934	zem.	18. 12.	1955	ČSR
17)	Horský Miroslav	nar.	7. 7.	1937	zem.	30. 3.	1958	ČSR
18)	Hroz Štefan	nar.	20. 12.	1938	zem.	13. 9.	1960	ČSSR
19)	Jagoš František	nar.	25. 3.	1932	zem.	23. 1.	1971	ČSSR
20)	Junga Jannar.	nar.	7. 3.	1936	zem.	29. 12.	1954	ČSR
21)	Gajda František	nar.	30. 11.	1913	zem.	6. 10.	1950	ČSR
22)	Kaňová Marie	nar.	17. 6.	1896	zem.	31. 5.	1956	ČSR
23)	Killer Karel	nar.	2. 8.	1928	zem.	30. 10.	1953	ČSR
24)	Klenner Arnošt	nar.	25. 7.	1929	zem.	2. 10.	1962	ČSSR
25)	Kreiger Štefan	nar.	24. 12.	1923	zem.	11. 9.	1951	ČSR
26)	Kutra Josef	nar.	18. 9.	1955	zem.	28. 8.	1984	ČSSR
27)	Lipski Bolestaw	nar.	14. 7.	1933	zem.	22. 7.	1963	Polsko
28)	Majcherek Franciszek	nar.	13. 8.	1926	zem.	24. 6.	1964	Polsko
29)	Malina Vladislav	nar.	5. 1.	1956	zem.	23. 3.	1985	ČSSR
30)	Medek Jan	nar.	25.1.	1924	zem.	30.7.	1964	ČSSR
31)	Neznámý muž				zem.	5.9.	1955	
	(Milanov Petr, nar. 4. 7. 1932, příslušnost Jugoslávie, pravděpodobně vymyšleno příslušníky zpravodajského aparátu PS nebo vyšetřovateli StB)							
32)	Neznámý muž				zem.	5. 9.	1955	
	(Mitič Ivan, nar. 3. 3. 1930, příslušnost Jugoslávie, pravděpodobně vymyšleno příslušníky zpravodajského aparátu PS nebo vyšetřovateli StB)							
33)	Orlík Zdeněk	nar.	30. 6.	1935	zem.	26. 8.	1964	ČSSR
34)	Pazourek Jan	nar.	27. 9.	1934	zem.	13. 1.	1954	ČSSR
35)	Prcín František	nar.	29. 5.	1946	zem.	31. 12.	1962	ČSSR
36)	Procházka Pavel	nar.	26. 11.	1924	zem.	2. 10.	1959	ČSSR
	(datum narození též 26. 12. 1924)							
37)	Romanczlk Jan Karol	nar.	28. 4.	1939	zem.	12. 9.	1961	Polsko
38)	Ruiner Hans (též Ruiner Jan)	nar.	9. 11.	1922	zem.	12. 6.	1953	Rakousko
39)	Sell Józef	nar.	7. 1.	1937	zem.	10. 6.	1958	Polsko
40)	Szczotka Stanistaw	nar.	6. 5.	1935	zem.	11. 7.	1956	Polsko
41)	Šťastný Zdeněk	nar.	10. 12.	1927	zem.	25. 5.	1951	ČSR
42)	Duroň Ludvík	nar.	13. 5.	1925	zem.	16. 8.	1950	ČSR
43)	Králíček Otakar	nar.	28. 9.	1929	zem.	16. 8.	1950	ČSR
44)	Štelmák Josef	nar.	4. 2.	1935	zem.	24. 9.	1960	ČSSR
45)	Švajda Josef	nar.	3. 12.	1947	zem.	4. 6.	1963	ČSSR
46)	Vaculík Rudolf	nar.	2. 10.	1919	zem.	22. 11.	1951	ČSR
47)	Wawra Walter	nar.	29. 6.	1927	zem.	4. 8.	1956	Rakousko
48)	Witek Helmut (též Wittek)	nar.	27. 11.	1939	zem.	20. 7.	1958	Polsko
49)	Zeman Jan	nar.	9. 8.	1936	zem.	31. 7.	1956	ČSR
50)	Žolio Antonín (též Žalio)	nar.	9. 5.	1918	zem.	15. 9.	1953	ČSR
51)	Winter Alfred	nar.	7. 9.	1926	zem.	26. 7.	1973	Rakousko
52)	Weiser Johann	nar.	10. 9.	1926	zem.	26. 7.	1973	Rakousko
53)	Heinrich Josef	nar.	10. 8.	1910	zem.	1. 7.	1956	Rakousko

1-2016_ek 12.3.2016 16:21 Stránka 10

AKTUALITY

Přinášíme úvahu filozofa a sociologa prof. Václava Bělohradského (Právo 9. 2. 2016), o českém národu a jeho postojích v minulosti mezi dvěma póly, které označuje jako západnictví a národovectví. Jeho úvaha stojí za pozornost a vlastní přemýšlení.

ČESKÉ KYVADLO

Jan Werich někde říká, že dějiny všech národů jsou kyvadla, velké národy se kývají pomalu, malé kmitají a lidé z nich často padají. Český národ je malý a kmitá mezi dvěma základními polohami.

Letos v únoru uplynulo 90 let od vzniku *Vest pocket revue*, začátku kratičké, ale výjimečně vlivné éry, kdy V+W spolu stáli na jevišti Osvobozeného divadla a bojovali za moderní českou identitu, pevně spjatou s komsopolitní demokracií a nadnárodně pojatým státem.

V roce 1950 Voskovec, zadržovaný na ostrově Ellis Island jako podezřelý z komunismu a „předčasného antifašismu", píše Peroutkovi do N. Y., že je hrdý na to, že „svým divadlem pomohl trochu k pražské porážce kandidátky *Nic Než Národ*". Byl v Praze tehdy pestrý život, lidé se hádali, nesouhlasili spolu a V+W se s Peroutkou příliš rádi neměli.

Když se zdvihl olověný vítr, v povětří začal poletovat hnědý prach a usedal na všechno, „zásadním věcem ... humanismu nebo lidským právům či západní škále hodnot" náhle šlo „o kejhák" a lidé jako V+W či Peroutka se ocitli na palubě stejné lodi. A s nimi demokraté všech barev, společně se smáli národoveckým křiklounům a „bili do Henleina, Hitlera, českých antisemitů a fašounů".

A máme tu první polohu našich dějin, nazvěme ji *západnická* („*Západník*, to jsem byl vždycky, vzhlížel jsem se ve své matce, která byla napůl Francouzka" – dodává Voskovec). "Všechny odstíny českého *západnictví* spojuje téma české modernosti, ta pro svou patetickou radikálnost sice často ztrácela kontakt s demokracií, ale nikdy ne nadlouho. První republika byla nedokonalým dílem *Západníků*, velmi přibližným vtělením kosmopolitní demokracie a ústavního státu, ale měla šanci se v budoucnu upevnit a upřesnit.

Jak se dovídáme z knihy Pavla Kosatíka, v zahajovací řeči vysílání Rádia Svobodná Evropa Peroutka řekl: „Jestliže jednou napíši knihu o své zemi, dám jí název *Věčný začátek*... fakta jsou taková, že naše svoboda za pouhých třicet let dvakráte dospěla k největším národním katastrofám."

Dvanáct let po slavné premiéře *Vestpoketky* přišel Mnichov, V+W utekli za oceán, krach státu přinesl potřebu hněvat se na viníky a hněv je nejčastějším, ale špatným lékem na trauma z porážky. Viníci, které zastánci druhé republiky předhodili obecné nenávisti, byli hrdinové té první. Vlády se zmocnila česká národovecká a katolizující pravice, obdivující „dokonalé Hitlerovo řešení" otázky židovské, kterou je třeba „radikálně a rázně" vyřešit i u nás (Ladislav Jehlička).

Celá demokratická západní modernost byla vyhlášena za protinárodní, židovstvím prolezlou umělou kulturou, jejíž nositele – TGM, Beneše, Čapky – je třeba vyříznout z národa jako nákazu. Československo prý bylo útvarem cizím tradicím a historii národa, ten se zhroutil pod břemenem, které na něj vložili „požidovštělí" kosmopolité sloužící „cizím zájmům". Je nutno začít znovu od obnovy starých národních tradic, stavovské společnosti, hierarchie.

A je tu druhá poloha českého kyvadla: politika parazitující na hněvu a strachu, hájící identitu jako jediný smysl národní existence – *Tato země je naše!* – a bojující proti falešné světovosti odnárodněných a privilegovaných kavárenských intelektuálů, kteří riskují přežití národa kvůli svým sobeckým zájmům. V dokumentu *Všichni mají pravdu* Heleny Všetečkové vidíme zástup národovců, jejich vůdce je vyzve kleknout na kolena a přísahat, že budou vždy bojovat za zájmy národa; které to jsou, ale neříká.

Projev Milana Kundery na IV. sjezdu Svazu československých spisovatelů byl jedním z nejslavnějších výkonů kosmopolitního, svobodomyslného pojetí naší identity – hranice je třeba překračovat, ne střežit, jen překročením hranic v nejširším historickém smyslu dáme svému nároku na samostatnou existenci v Evropě pevný základ.

A do širšího povědomí vnesl tehdy výraz *nesamozřejmý národ*: „Nepříliš šťastná, přetrhávaná historie českého národa, jenž dokonce prošel i předsíní mrtvých, umožnila nám nepodlehnout (*klamavé iluzi, že existence národa je samozřejmá*). Existence českého národa nebyla totiž nikdy samozřejmá a právě nesamozřejmost patří k jeho nejvýraznějším určením."

Podívejme se na tuto dnes dost patetickou formulaci z hlediska dějin kolektivní psychologie národa. Ano, zkušenost „předsíně mrtvých" za sebou nechala stavy ducha, které se vracejí jako české zombie – velkou poptávku po strachu z nepřátel a hněvu na zrádce, strach z říše rakouské, německé, ruské, bruselské, americké, hněv na spiknutí židů, bankéřů, zlodějských privatizátorů, na politiky, kteří nechrání nás a naše hranice.

Globalizace propojila celý svět v jednu síť, ale také přinesla strach z deregulace a neomezené konkurence mezi lidmi, kteří nám berou práci, hněv na neznámé konkurenty a ty, kteří nás nechrání před globálními hrozbami.

A tak minulé zkušenosti fungují jako banky strachu a hněvu, kde si můžeme hněv a strach půjčit: Mnichov, protektorát, padesátá léta, srpnová okupace, privatizace devadesátých let – dnes muslimové. Hněv a strach si tam lidé mohou půjčit na velmi nízký úrok a převléknout je do nových šatů.

České kyvadlo kmitá mezi *Západníky* a národovci, obě ty polohy jsou zčásti oprávněným výkladem našich dějin, jedna přinesla otevřenou společnost, druhá hněv na ni. Nyní ale musíme jako Voskovec Peroutkovi říci jednoduše: Nejde o to, kdo je napravo a kdo nalevo, západní škále hodnot jde zase o kejhák, nejen u nás, ale v celé střední Evropě. A nezáleží na tom, že těch žhářů a křiklounů se šibenicemi na transparentech je zatím málo, otrava se šíří rychle.

Milan Kundera definoval nesamozřejmost jako „nejvýraznější určení našeho národa". Podcenil ten problém. Nesamozřejmost je totiž nejvýraznějším určením i té *západní škály hodnot*, často jí jde „o kejhák". Právě dnes například!

Václav Bělohradský

1-2016_ek 12.3.2016 16:21 Stránka 11

ZE VZPOMÍNEK PAMĚTNÍKŮ

Otiskujeme ukázku z I. dílu pamětí právníka a diplomata Eduarda Táborského "Pravda zvítězila" (Družstevní práce 1947), v níž líčí události kolem 15. března 1939. V dubnu téhož roku odešel přes Polsko do Londýna, kde byl až do konce války osobním tajemníkem a právním poradcem prezidenta Beneše, jejž doprovázel v roce 1943 do USA a téhož roku do Sovětského svazu a rovněž tak v roce 1945. Po válce působil jako vyslanec ve Švédsku, ale po prezidentově abdikaci rezignoval a volil exil.

14. BŘEZEN 1939

Slovenský sněm vyhlásil samostatnost Slovenska a zvolil Tisa hlavou státu a předsedou vlády. Místopředsedou vlády byl jmenován Tuka. Ďurčanský se stává zahraničním ministrem a Sidor ministrem vnitra.

Český tisk a česká veřejnost vůbec přijaly tuto další ránu důstojně a klidně. Český rozhlas přičinil k své zprávě o osamostatnění Slovenska tento komentář, jenž při své prostotě nepostrádal hloubky a střízlivé citovosti: »Slovensko se octlo na nových cestách a po zralé úvaze se rozhodlo k osamostatnění. Dvacet let pracovali Češi spolu se Slováky a za těchto dvacet let nebyla tato spolupráce rozhodně k neprospěchu Slovenska. Důkazem toho je dnešní vzhled slovenských měst a hospodářské povznesení Slovenské krajiny. Všechno to bylo vykonáno prací a úsilím společným. Za této spolupráce jak Češi, tak Slováci byli vedeni dobrou vůlí a snahou navzájem si prospět a přinést užitek společnému státu. Dnes dosavadní státoprávní svazek mezi zeměmi českými a Slovenskem mizí a budeme žít každý zvlášť.

Prezident přijímá v Aston Abbots referát svého osob. tajemníka dr. E. Táborského

K tomuto loučení dvou bratrských národů můžeme směle říci, že národ český nechová vůči Slovákům žádné zášti a žádného nepřátelství. Přejeme slovenskému národu ze srdce, aby příští jeho samostatná existence byla dobrá a úspěšná a aby slovenský národ dosáhl příznivých hospodářských podmínek, které by vyhovovaly potřebám jeho obyvatelstva, Je samozřejmé, že nový stav projeví se také ve změněném postavení našeho národa. Stát český bude nyní postaven před řadu úkolů podstatně odlišných od úkolů dosavadních. Začínáme nové údobí svého státního života a je zapotřebí, abychom přistoupili k dílu svorně, s kázní a rozvahou. Budeme vzpomínat na naše státní spolužití se Slováky přátelsky a vědomím, že politické hranice nemohou rozdělit srdce lidí, kteří tolik let byli spolu.«

Podkarpatoruská vláda se usnesla na osamostatnění země. Maďarské jednotky překročily však už její hranice. Rovněž do Prahy poslali Maďaři ultimatum, aby české vojsko odešlo z Podkarpatské Rusi. Vološin požádal Hitlera o pomoc.

Odpoledne bylo ohlášeno, že Hácha s Chvalkovským odjíždějí k Hitlerovi. Je to poslední pokus celou situaci vyjasnit a na místě nejsměrodatnějším zjistit, co od nás vlastně ještě chtějí. Alespoň budeme už jednou mít jasno. Nelze stále žít v takové mlhavosti a zmatku.

Byl jsem na večeři u ministerského rady Rakušana. Bylo přítomno několik vysokých úředníků našeho ministerstva. Nehovořilo se ovšem o ničem jiném než o osudových událostech, jež se právě odehrávají. Na všech byl patrný pesimismus. Vědomí, že snad právě v těchto okamžicích leží celý další osud našeho národa na váž-

1-2016_ek 12.3.2016 16:21 Stránka 12

kách, činilo nás všechny nervosně roztržitými. Události slovenské vyvolávaly v nás všech též hodně hořkosti. Před odchodem jsme si poslechli jedenáctihodinové zprávy. Hlásili obsazení Moravské Ostravy. Je to počátek okupace nebo jedou na Slovensko a na Podkarpatskou Rus?

V Praze 15. března 1939

Probouzím se po páté hodině ranní. Venku je ještě temno. V protějším domě však už svítí několik oken. Co ti lidé tak časně vstávají?

Hácha v Berlíně – večeře u Rakušana, německé vojsko v Moravské Ostravě. Náhle se mi v hlavě vyjasnilo a letím k přijímači. „... zaměstnanectvo nechť koná za všech okolností bezvadně službu a každý nechť vychází vstříc orgánům německého vojska, aby bylo zabráněno jakýmkoliv incidentům.“ A znovu: „Hlavní štáb ministerstva národní obrany: Voláme posádková velitelství v Čechách a na Moravě. Z rozkazu presidenta republiky odevzdejte velitelům všech jednotek tento příkaz: Německé vojsko zahájí dnes 15. března o šesté hodině ranní...“

Tak tedy konec. Konec našeho samostatného žití. Vlastně jen dokončení. Dokončení živořící existence, smrtelně nalomené v Mnichově. Tak jsme to viděli stále před sebou, stále měli nad hlavou nacistickou sekyru, že když nyní konečně dopadla, ani se nezdá, že to tak bolí. Je to skoro jako uvolnění po velikém nervovém vypětí. A první positivní myšlenka, která se v hlavě usazuje: Válka. *Bude válka!* Konečně je na obzoru okamžik, na nějž jsme čekali. Půjdou na Polsko. To je jasné. Připravují si bojové nástupiště. A půjdou velmi rychle, řekl bych do jednoho až dvou měsíců. Jinak by to nemělo smyslu nás obsazovat. Byli by se mohli klidně spokojit s odtržením Slovenska. Možná, že do toho půjdou ještě dříve. Než se Poláci vzpamatují a připraví.

Zdalipak naši včas připravili, co je třeba? Ukryli dost zbraní a střeliva? Poslali ven zlato a fondy na zahraniční akci? Odlétla aspoň naše letadla? Byly odklizeny do bezpečí hlavní naše dokumenty? A odešla vláda a hlavní vojenští činitelé za hranice?

Boj o novou republiku začíná. Pálím v rychlosti některé ze svých listin a odvážím některé další k jednomu ze svých přátel. Jedu na Hrad do zahraničního ministerstva. Je nepříjemné, chladné jitro. Fičí ostrý ledový vítr a padá mokrý sníh. Jedu přes Pankrác, kolem Vyšehradu, Národního divadla a přes Karlův most. Poslední jízda svobodnou Prahou, na niž se ze všech stran už sjíždějí ozbrojené kolony gangsterských vetřelců. Spěchám, abych mohl udělat ve svém stole ještě včas pořádek. Na ulicích je neobvykle prázdno. Jen tramvaje drnčí po zablácených kolejnicích, jako by se nic nestalo. A ojedinělí chodci zdají se být mračnější než jindy. Dívají se zarytě do země, jako by veškerou svou pozornost soustřeďovali na to, aby nešlápli do louže a do chuchvalců bláta a sněhu, válejících se po chodnících. Policie je už všude plno. U Národního divadla skupina německých kluků s nacistickými praporky. Jejich hlučná zábava a gestikulace se ostře odráží od mrtvého ticha okolí. Chodci se jim vyhýbají velkým obloukem.

V presidiu nacházím kromě zřízenců jen slečnu Brdičkovou. Rychle čistím stůl a začínám házet kus po kuse do ohně kartotéku osobních protekcí. Byly to jmenné seznamy uchazečů a přijatých již úředníků, na nichž byly zachyceny osobní přímluvy politiků a jiných vlivných osob. Pálím ji s velkým uspokojením. Doufejme, že až se jednou vše vrátí, kartotéky takové již nebudou třeba.

Začínají se scházet úředníci. Někteří rovněž zahajují čistku svých stolů. Jiní pobíhají v nejistotě sem a tam. Do práce se pochopitelně nikomu nechce. Ale vzápětí přichází rozkaz: Vše nechat tak, jak je, nic nepálit. Vedle nás je šifra. Všechny kódy a všechny depeše jsou tam prý tak, jak bývaly. Nic neodnesli, nic neuklidili. Rovněž u nás v osobním oddělení zůstaly všechny spisy nedotčeny. Jen ta má kartotéka a tu a tam, co někdo z referentů ulil a zničil. Jinak to u nás Němci dostanou v nejlepším pořádku, se všemi priory i přílohami.

Jak trestuhodná to nedbalost, nic včas nepřipravit. Vždyť toto risiko tu přece bylo od samého Mnichova! A jaká malodušnost, ani v této poslední chvíli nic neodstranit. Vždyť co by se stalo, kdyby se za zavřenými dveřmi alespoň těch pár nejdůležitějších spisů hodilo plamenům? Kdyby se na to přišlo, pak prostě: Ztratilo se. Kdy, co a jak? Nikdo nic neví. Je k tomu třeba jen zcela nepatrnou trošku kuráže a rozhodnosti. Ale chtějte ji od našich byrokratů! Páni přednostové se spíše starají o to, aby honem příkaz “nic nespalovat” v pořádku provedli. Aby splnili vyšší rozkaz a aby na ně samy nikdo nemohl. Měli jsme to hodně bab na vedoucích místech.

Vycházím se podívat před Hrad. Před arcibiskupským palácem už parkují v hustých řadách německá armádní auta. Promrzlí Němci v hloučcích podupávají po chodnících; někteří si kupují u stánku cigarety. Baví se s nimi skupiny pražských Němců. Opodál stojí pár Čechů, mlčky přihlížejících. A nízko nad zemí krouží v sněhové vánici německé bombarďáky.

Teprve po návratu z úřadu domů dolehla na mne plnou tíží hrůza našeho nového postavení. Jako by po prudkém přívalu prvých dojmů teprve nyní počal mozek vnímat jejich celý dosah, uvědomovat si, že jsme se jedním rázem octli uprostřed nacistického pekla; že na Staroměstském náměstí, u Musea a prašné brány budeme od nynějška potkávat šedozelené uniformy německých násilníků, že na pražském hradě se bude naparovat dare-

1-2016_ek 12.3.2016 16:21 Stránka 13

bák Henlein; že v našich kavárnách se budou roztahovat gestapáci a esesmani; že naši nejlepší lidé budou umírat v gestapáckých mučírnách a koncentrácích, vybudovaných na našem vlastním území; že to, o čem jsme dosud jen s hnusem a odporem slýchali a čítali, a co se nám zdálo ještě i po Mnichově jen nějakým vzdáleným fantomem, vřítilo se pojednou mezi nás a že k tomu všemu budeme nyní musit tupě a mlčelivě přihlížet; že se už i my topíme v té stoce páchnoucí špíny.

Dvacet krásných let svobody. Jak pěkně nám to šlo, jak jsme si ten náš domov pomalu zlepšovali. Jak jsme na něj byli všichni pyšni! Jak nás hnětlo, když si mnozí na západě pletli Bělehrad s Prahou nebo myslili, že je Plzeň v Rakousku! A teď je najednou po všem. Bože, čím jsme se provinili, že nás tak osud trestá? Proč právě nám má být vzato ovoce samostatnosti, sotvaže jsme se ho po třistaleté porobě jen tak tak dotkli. Proč právě my. Proč? Proč?

Po prvé od dětských dnů jsem zaplakal. Křečovitým pláčem, jehož vzlykot se drsně prodíral ven tvrdě sevřeným hrdlem. Nemohl jsem se udržet. Naše bezmocnost, ten marný boj proti všem, zrada Západu a úplné naše osamocení, naprostá bezútěšnost okamžiku a hlavně bezedný hněv a strašná tíže nenávisti; to vše se nyní dralo ven těsným ventilem křečovitého pláče ...

Hácha s Chvalkovským se vrátili teprve večer, když už bylo po všem. Háchově dceři, která doprovázela otce do Berlína, poslal Hitler před odjezdem z Berlína kytici žlutých růží, ozdobenou rudými stuhami. Dostala také velkou bonboniéru na cestu od státního ministra Meissnera. Jaká to vzácná pozornost !

V Berlíně Hácha s Chvalkovským podepsali dohodu, jíž odevzdali osud českého národa do rukou vůdce německé říše, který nám za to slíbil zaručit svébytnost. Je to vyslovený pakt, vynucený násilím. Proč jen to Hácha podepisoval? Jistě nebylo možno se stavět německému násilí vojensky na odpor. Nemělo smyslu vyvolávat zbytečné krveprolití. Ale proč k tomu dávat ještě písemný souhlas, byť i neplatný? Když už nechtěl nebo nemohl ujet za hranice, proč alespoň neodmítl, neprohlásil, že se podvolujeme násilí, a neodstoupil? Vždyť i ten Schuschnigg to udělal před rokem důstojněji! Nyní mají Němci v rukou dokument, podepsaný presidentem republiky a jeho zahraničním ministrem, dokument, jímž budou mávat před tváří celého světa: Vždyť se nic nestalo, Češi to sami přijali.

A ani *jeden jediný* z členů vlády neujel do ciziny, aby před světovou veřejností slavnostně dokumentoval, jaké násilné bezpráví se nám děje. Mohl lehce sebrat několik letadel, naložit nejdůležitější dokumenty a vzít s sebou podstatnou část státního pokladu k vedení dalšího boje za hranicemi. Ale to ne. Jako otupělé ovce zůstali všichni v ohradě, čekajíce, až si je vlk pohodlně sežere. Že ani generál Syrový, legionář, člověk, který prodělal náš odboj a k němuž se v nejtěžších chvílích zářijových obracel veškeren náš lid, aby nás vedl do boje proti Němcům, že ani ten se v té chvíli nevzchopil, to bolelo snad nejvíce.

Večer poslouchám cizí rozhlas; kdejaké zprávy je možno zachytit, ve všech možných jazycích, srozumitelných i méně srozumitelných. Bude nám to všem ode dneška jediným zdrojem správné informace. Alespoň dokud nám neodeberou aparáty. Bylo zřejmo, že německé násilí vyvolalo všude v cizině veliké vzrušení. Lidem konečně, zdá se, otevřely se oči. Nyní vidí, oč Němcům jde.

I Chamberlainem to otřáslo. „Po prvé přistupují Němci," prohlásil v britském parlamentu, „k vojenskému obsazení území, obývaného lidem, k němuž nemají rasového vztahu. Události ty nemohou leč porušiti mezinárodní situaci. Nutně musí hluboce otřásti důvěrou..." Ale ani v této chvíli, kdy jeho politika dospívá k naprostému krachu, neodpouští si britský ministerský předseda nehezkou tirádu na účet lidu, který tak hanebně německým gangsterům hodil za oběť. Chtěje se nějak vyšermovat ze slibu záruk, který nám Anglie dala za mnichovského jednání, prohlašuje, že deklarace slovenského sněmu, jež vyhlásila samostatnost Slovenska, radikálně změnila celou situaci. „Účinkem této deklarace je, že učinila *vnitřním rozvratem* (sic!) konec státu, jehož hranice jsme chtěli garantovat." Britský ministerský předseda tedy přijímá thesi, že se Československo *vnitřně rozpadlo*. Německý teror vůči nám, zasahování do našich vnitřních věcí, propůjčení vídeňské vysílačky Ďurčanskému, povolání Tisa a po něm Háchy do Berlína, to pro pana Chamberlaina nic neznamená. To my jsme se jen rozpadli zevnitř! Na cíli britské politiky rozbití Československa podle Chamberlaina však nic nemění. „Cílem této vlády zůstává i nyní, jako jím bylo vždycky, podporovat přání po míru a nahradit při řešení sporů methodu násilí methodou diskuse. Třebaže přitom můžeme čas od času zažít zklamání, předmět, který máme na paměti, je příliš velké důležitosti pro štěstí lidstva, než abychom se ho lehce vzdali a dali jej stranou."

Tak mluví — po všem, co se událo — vůdce největší britské strany a první ministr Britské říše. Je to vlastně nepřímé uznání zločinu, který byl spáchán. Jestliže i toto britský parlament spolkne, pak už opravdu britská demokracie nestojí ani za zlámanou grešli.

Pan Beck si obzvláště pospíšil. Už uznal Slovensko a vymění si s ním vyslance!

Eduard Táborský

(pokračování příště)

1-2016_ek 12.3.2016 16:21 Stránka 14

Z ARCHIVŮ

Z archivních fondů otiskujeme výpověď bývalého politického vězně Zdeňka Bechyně z roku 1970. Zdeněk Bechyně byl synem známého sociálnědemokratického politika Rudolfa Bechyně, který za První republiky postupně vystřídal posty ministra na několika ministerstvech a současně zastával funkci náměstka předsedy vlády. Válku prožil ve Velké Británii, kde jako člen Státní rady československé stál po boku prezidenta Beneše. Byl důvěrným přítelem a spolupracovníkem Ferdinanda Peroutky.

Zdeněk Bechyně byl za války v západní armádě jako štábní kapitán a dosáhl vysokých vojenských vyznamenání. Jeho otec zemřel 1. ledna 1948, takže už nebyl svědkem toho, co se se Zdeňkem dělo. Ten se rovněž angažoval na pravici sociálnědemokratické strany a v roce 1968 byl mezi těmi, kteří se pokoušeli o její obnovu.

Zdeněk Bechyně, kterého zatkli v roce 1950, byl odsouzen na 14 let. Do vězení šel na deset let i jeho tchán kapitán Emanuel Viktor Voska, známý spolupracovník T. G. Masaryka z prvního odboje. Ve vězení skončila Zdeňkova manželka Villa s trestem tří roků. Potrestáni byli i ostatní členové rodiny. Zdeněk se pokoušel o jejich rehabilitaci a také o svou vlastní, ale marně. Zemřel 17. dubna 1974.

Zápis výpovědi je ponechán s chybami, které učinil referent.

MINISTERSTVO VNITRA ČSSR, ČSR
SPRÁVA SBORU NÁPRAVNÉ VÝCHOVY ČSR

Komise pro vyšetřování stížností
k bývalé oblasti JÁCHYMOV

Č.j.

Z Á Z N A M O V Ý P O V Ě D I

Dne 29.ledna 1970 o 10.00 hod. se dostavil na OO VB Velká Hleďsebe předvolání podle § 16 odst. 1 zák. č. 7o/65 Sb a učinil výpověď Zdeněk B E C H Y N Ě, nar. 1.ledna 1905
dřívější jméno a příjmení .....
bydliště Velká Hleďsebe č. 50, okres Cheb
přechodné bydliště .....
zaměstnání (dřívější, nynější a postavení v něm) důchodce
.....
místo zaměstnání .....
průkaz totožnosti OP 249665 serie PE-63 stav ženatý

Shora jmenovaný byl vyzván ve smyslu § 16 odst. 1,2,3 zák.č. 7o/65 Sb., aby podal vysvětlení týkající se pokoušání psem v době výkonu trestu v náprav. zařízení v Jáchymově, tábor "NIKOLAJ"

Po poučení a objasnění podstaty věci prohlašuje, že je ochoten podat požadované vysvětlení a uvádí:

V roce 1954, byl mě zadržen na táboře "L" třměwíční plat. Po své nepřítomnosti na táboře "L" jsem požadovel jeho výplatu. Po podané stížnosti, byla mě vyplacena mzda za jeden měsíc. Doplatek jsem žádal písemě i ústně u raportu celkem 14x. V této době jsem byl přeložen na tábor "NIKOLAJ".

1-2016_ek 12.3.2016 16:21 Stránka 15

Svými oprávněnými požadavky na nevyplacenou mzdu vznikla mezi mnou bezpečnostním referentem na táboře "NIKOLAJ" jakási anymosita a to vzláště po návrhu aby spolupracoval se STB, což jsem odmítl. V té době přijel na tábor civilní orgán, který mě sdělil, že mé žádosti o výplatu zadržené výplaty byly oprávněné, že peníze byly zpronevěřeny příslušníkem tábora "L", který již byl potrestán. Později mě zbývající peníze byly vyplaceny. Vtéto době pak došlo k následující události: jednou po návratu s odpolední směny na šachtě, byl jsem v noci, asi ve 24.00 hod. vzbuzen jedním příslušníkem ostrahy a nařízeno, abýh se oblékl, že mám býti převeden do korekce. Protože jsem si nebyl vědom žádného přestupku a nikdy dříve jsem kázensky nybyl trestán požadoval jsem předvedení k veliteli tábora. Toto mě bylo odmítnuto, trval jsem však na převedení a sdělení důvodu mého potrestání. Na to odešel jeden z příslušníků, přivedl dalšího příslušníka se psem, kterému na rozkaz velitele stráže byl sundán náhubek. Poté mě uchopili dva příslušníci, každý za jednu ruku a třetí na mne ze zadu šval psa. Pes mě několikrát kousl do zádhyždí a nohou. Byl jsem po zemi otžen do korekce a uzamčen v cele. Ihned po uzavření v cele dožadoval jsem se lékař. ošetření krvácejících ran. Bylo mě

Zd. Bechyně

- 2 -

to však strážným odmítnuto. Žádal jsem proto, abych byl ráno převeden veliteli tábora. Ráno asi v 6.00 hod. přišel velitel tábora /jméno si již nepamatuji/, osobně do cely a ptal se mě co se v noci přihodilo. Vypověděl jsem vše podle pravdy. Z rozhodnutí velitele byl jsem odveden na ošetřovnu, tam ošetřen, byly mě ve skladu vyměněny šaty a prádlo a vrátil jsem se na ubykaci. Byl jsem během příštích dnů několikrát na převazu. Po třech dnech jsem si na událost písemě stěžoval a požadoval jsem o rozmluvu a dozor. prokurátorem, jako důvod jsem uvedl nelidské zacházení. Mé žádosti bylo vyhověno a v přítomnosti prokurátora, velitele tábora, jeho štábu a velitele hlídky, který incident způsobil. Znovu jsem celý případ pravdivě vylíčil, pravdivost velitel stráže potvrdil. Asi do dvou dnů byl uveřejněno v rozkaze velitele tábora moje potrestání dvěma dny korekce pro přestoupení kázenského řádu. Ihned po odpykání trestu jsem byl převezen do tábora "ROVNOST".

To je z hruba vše, co k případu mohu uvést. Jaký byl závěr dozorového prokurátora nad mým případem, mě není známo.

Výpověd ukončena v 11.05 hod.

Vyslechl :	Svědek :	Vypověděl :
mjr. Lukeš	kpt. Holát.	Zde. Bechyně

Zd. Bechyně

1-2016_ek 12.3.2016 16:21 Stránka 16

KNIHY, KTERÉ NÁS ZAJÍMAJÍ

PETRA VOKÁČOVÁ
PŘÍBĚHY O HRDÉ POKOŘE
ARISTOKRACIE ČESKÝCH ZEMÍ V DOBĚ BAROKA

(Academia Praha, 2014, 553 strany textu, s celým aparátem 963 strany.)

Na tomto místě představujeme díla vymykající se z průměru mimořádností tématu, originálností pojetí, promyšleností stylu, novými pohledy podloženými hlubokým proniknutím k dřeni doby, pochopením činů osobností utvářejících významně společenskou, uměleckou i politickou situaci. Tedy jde nám o prezentaci děl, jež vás čtenáře mohou poznatkově obohatit a také esteticky okouzlit. A mohou také přispět k hlubšímu zamyšlení i k vlastním postojům.

O taková díla má každý rok zájem významná soutěž naší literární tvorby se zaměřením na fakta, tedy soutěž Miroslava Ivanova vyhlašující vítěze vždy v květnu na Světě knihy. Zvláštní místo v ní mají autoři **do 39 let**. O některých z nich jsme informovali v prosincovém čísle.

Slíbil jsem už dříve, že k dílu Petry Vokáčové se vrátím. Je to dílo spisovatelky do 39 let a bylo po zásluze odměněno hlavní cenou. Nejen proto, že autorka vyvinula obdivuhodnou studijní píli, ale i z toho důvodu, že k obrazu doby konce 17. a první půle 18. století přistoupila jinak, než jak byl obvykle vytvářen. Domnívám se, že obdivuhodně vysoká hodnota jejího díla je dána především fascinující studijní pílí, neobyčejnou vědeckou erudicí. Bohatost uváděné literatury a pramenů je pro mne až nepředstavitelné. Stovky a stovky uváděných děl. Přes tisíc odkazů a poznámek.

Autorka má schopnost představit scénu, kde se všechno děje, velmi názorně a barvitě. Konfrontuje nás s dobou: „Od památného roku 1648, kdy Evropa povstala z chaosu třicetileté války, uplynulo již hezkých pár desítek let. Moc uplatňovaly Francie, augšpurská aliance, Anglie a Španělsko. Karel XII., král švédský, zajistil dominanci Švédů v baltském prostoru. Významnou byla i říše tureckých Osmanů. Porta obnovila válečný stav s habsburskou říší.“

Poznamenávám, že pro nás je důležité připomenout obsazení Nitry, Nových Zámků a Levice Turky. Jejich postup ukončil slavným vítězstvím až Evžen Savojský 1697.

Nicméně ke klidu měla Evropa daleko, události se bouřlivě přelévaly jedna přes druhou, to je, jak vidíme i dnes, stálý její atribut. Habsbursko-bourbonský zápas přešel ve válku o španělské dědictví.

A právě za těchto podmínek se do popředí dostávají významní potomci kdysi po Bílé hoře pronásledovaných rodů. Autorka ovšem nesoustřeďuje svoji pozornost na ono temno barokního času („A úpěli jste,“ ptá se Čapkův mlok manželů na ostrovech Galapagos), proti dřívějšímu pojetí doby jako absolutní vyvrácení kořenů české šlechty jsou postaveny až zářivě podané portréty jednotlivých šlechticů a jejich až oslnivých kariér uprostřed Evropy. V portrétech vybraných představitelů šlechtických rodů je znázorněn „ostrý průnik do rozhodovacích procesů zemské i státní politiky, ale i do mentality tehdejší nobility“ (autorka).

Kniha je uvedena citátem z Giacoma Casanovy: „Upozorňuji vás, že v tomto příběhu není nic nového, toliko příběh… Všechno, co můžeme ještě učiniti, spočívá toliko v portrétech, a není nutno oplývati velkým géniem, abychom je vytvořili, dokonce tuze hezké…“

Není zde asi na místě mluvit o géniu Petry Vokáčové, ovšem její příběhy o význačných představitelích české nobility jsou nakresleny a vycizelovány dokonale podle Casanovy.

Příběhy kariér a osobního života jsou postaveny na dokonale ověřitelných faktech (**a především na nich**, viz tisíce poznámek), zároveň ale jsou **opravdu hezkými příběhy**, z nichž každý je mistrně fabulovanou prózou. Čteme je se zájmem všechny. Jsou rozhozeny do několika jiskřivých portrétů: **Cesta habsburské diplomacie** (Jan Václav Vratislav z Mitrovic), **Sluha tří pánů** (Skutečný císařský komorník Jan Jáchym ze Žerotína), **O bitvách nejen válečných** (Polní maršál Leopold Antonín Šlik), **Jeden vládce, jeden Bůh** (Pražský arcibiskup Jan Bedřich z Vladštejna), **Společnice Jejího Veličenstva** (Dvorní dáma Edmunda Tereza z Ditrichštejna), **Na výsluní vídeňského dvora** (Nejvyšší kancléř František Ferdinand Kinský z Vchynic a Tetova). Posledním fabulovaným příběhem je **Konec úředníka v Čechách** (Nejvyšší dvorský sudí František Josef Černín z Chudenic).

Autorka nás vede k poznání, že žádný z hlavních protagonistů v podstatě již nemá problémy s katolictvím, z uvedených jmen ovšem pozorujeme, že každý z nich, pochází-li ze staročeského rodu, je přitom přímým nebo nepřímým potomkem někdejšího rebelanta stavovského povstání. „Na prahu 18. století byly již mnohé rány zahojeny, příslušníci šlechty se již neztotožňují s pocitem nějaké viny a ona již **jim ani není předkládána**.“

Autorčiny postoje jsou podloženy i závěry některých badatelů, kteří poznamenávají, že některá období českých

1-2016_ek 12.3.2016 16:21 Stránka 17

dějin jsou **jakoby vylidněna** (Vladimír Urfus), právě ona svým dílem dokazuje, že i v době následující po třicetileté válce „neztratila česká nobilita svůj podíl na běhu dějin“.

Z díla vyplývá, že vyjmenovaní představitelé české šlechty se dostali až na výsluní diplomatického, politického dění. Stáli za tehdejšími mírovými smlouvami, válčením, hospodařením, za uměleckou tvorbou.

Vše je rozehráno na jevišti Evropy a herci jsou osobnosti, zde **především české šlechty**.

Na knize je kromě bohatého obsahu (nasycenost poznanými fakty) až uchvacující také její kompoziční a stylistická dokonalost. Autorka dokázala nespočetné vědecké poznatky personifikovat v poutavě vytvořených portrétech tak, že příběhy, které nám předestírá, **prožíváme spolu s jejich hrdiny, jsme účastni jejich osudů, jejich lásek, manželství, rodinných záležitostí, vztahů**. Jako v krásné próze. Casanovův návod se povedl.

Zmiňoval jsem až dosud příběhy vynikajících mužů. Autorce se také až v mimořádně barvitém portrétu netušeně působivě podařilo představit život barokní šlechtičny. A to v příběhu Společnice Jejího Veličenstva, v románu lásky slečny Ditrichštejnové, v jejím sbližování s budoucím manželem Janem Adamem Ondřejem knížetem z Lichtenštejna. Jsme uprostřed velkolepé svatby. Okouzleni nádherou obřadu. Poznáváme názory na smysl manželství a jeho naplnění. I na lásku a milostný život. Docela moderní. Žena, aby byl zplozen zdravý potomek, má při milostném splynutí prožívat vrcholnou rozkoš. I kněžna Lichtenštejnová dosáhla významné kariéry – stala se dvorní dámou, společnicí císařovny Marie Eleonory (choti Leopolda I.).

Postupně jsme uváděni do života šlechtické ženy té doby, probíhá před námi poslání a postavení dvorních žen, život u vídeňského dvora, uvědomujeme si také i podstatu tzv. sňatkového trhu a všechno to, co představoval sňatek v životě ženy aristokratky.

Celkově jde o hluboké pohlédnutí na aristokratickou ženu a na její ne vždy snadně plynoucí život.

Věnoval jsem až příliš mnoho místa knize Petry Vokáčové, knize zcela výlučné jak v pojetí na dobu a na život šlechty. A nelituji toho. Kdysi dávno jsem stál u náhrobku Jana Václava Vratislava z Mitrovic v kostele svatého Jakuba v Praze. Byl pro mne historicky významným potomkem rodů Mitroviců.

Teprve z knihy Petry Vokáčové jsem získal plnou představu o jeho významu jako kancléře, jako významného vyslance vídeňského dvora, českého člověka, který měl důležitý podíl na evropské politice.

Knihu doporučuji těm, kteří chtějí více vědět o našich významných předcích i o náladě přechodu 17. do 18. století. Tím spíše, že autorka umí nejen spřádat, tkát lidské příběhy a zdobit je, ale že také umí cizelovat slova. Jestliže bych použil pojem ze světa tkaní, pak bych řekl, že „tvořitelka“ utkala brokát.

V každé větě je utajen tep života opravdu živých lidí a jejich životního času. A spojení **hrdá pokora** chápu tak, že kariéra českých významných osobností byla sice spojena s vykonáváním dokonalé práce pro vídeňský panovnický dům, zároveň ale měla pečeť nepokořenosti a individuality prosazující se v éře velkých evropských událostí.

Jaromír Adlt

Ačkoliv se na stránkách Masarykova lidu nezabýváme literaturou pro děti a mládež, tentokrát činíme výjimku, protože knížku Zory Dvořákové „Když vodník Kleofáš žil na Slánsku" s potěšením čtou i dospělí čtenáři pro její laskavý tón, její humor a pro obraz přirozeného života na našem venkově v druhé polovině 19. století.
Knížku vydala společnost Patria s. z. se sídlem ve Slaném a její prezentace se uskutečnila 25. listopadu 2014 ve Vlastivědném muzeu ve Slaném. Pro tuto příležitost byla vydána tisková zpráva, kterou uveřejňujeme.

TISKOVÁ ZPRÁVA

Patria, společnost na ochranu kulturního dědictví, se sídlem ve Slaném, která po léta vyvíjí svou činnost na Slánsku, Kladensku a Velvarsku, je obnovitelkou a vydavatelkou proslulého Slánského obzoru a rovněž vydala některé regionální publikace, chce nyní svým podílem přispět do rámce akcí pro děti a mládež.

Připravila k vydání pohádkový příběh „Když vodník Kleofáš žil na Slánsku“, v němž se prolíná realita s fantazií a dějištěm je Slaný, Smečno, Šternberk, Zlonice, Klobuky, povodí Svatojiřského (Knovízkého) potoka a další místa zdejšího regionu.

Hlavními hrdiny je nejen vodník Kleofáš, který se usídlil v Podhájském mlýně na Svatojiřském potoce, ale také rodina mlynáře a jeho chlapci ve věku od šesti do deseti let. Děj se odehrává před sto padesáti lety, takže se nynější děti dozvědí, jak se tehdy na venkově žilo, včetně života uprostřed přírody

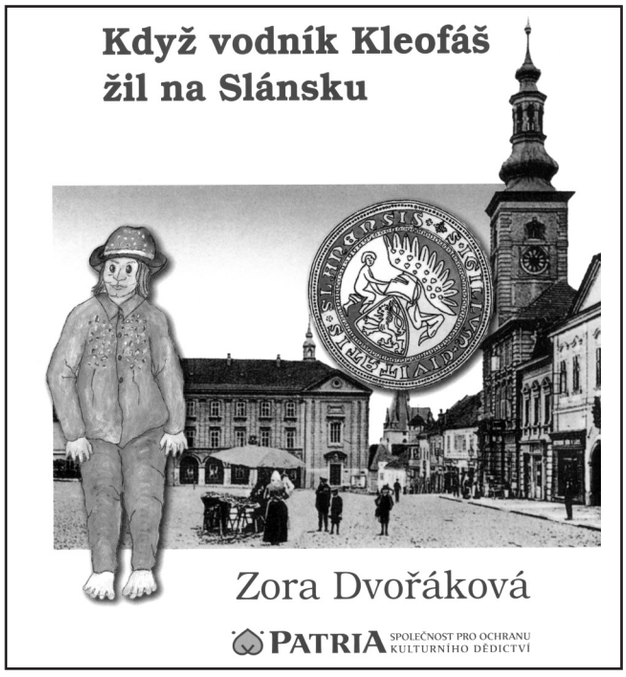

1-2016_ek 12.3.2016 16:21 Stránka 18

na mlýnské samotě, jak to vypadalo s naším národem, o co jsme usilovali a jak jsme budovali Národní divadlo.

Synkové pana otce v čele s vodníkem Kleofášem prožívají dobrodružné, fantastické a napínavé příhody plné humoru a nečekaných zvratů. Kleofáš, který je vodník velmi chytrý a scestovalý, vrátil se na Slánsko z širého světa, se vším si ví rady a dovede dělat neuvěřitelné kousky, je však také velmi obětavý a laskavý s úžasným vztahem k lidem, přírodě a zvířatům, s nimiž si skvěle rozumí, protože umí mluvit jejich jazyky.

Mlynářovic kluci se od vodníka Kleofáše mnoho naučí, aniž tuší, že se učí. Obdivují ho, ale tohle by mu nepřiznali. Když se Kleofáš po čase rozhodne, že znovu půjde do světa, všichni jsou z toho nešťastní, ale slíbí jim, že se vrátí. A to také o něco později splní.

V podtextu této knížky zaznívá myšlenka, že je nezbytné hodně vědět, mít rozhled, jít sice do světa, ale napřed dobře znát svůj domov, abychom se ve světě neztratili, dokázali srovnávat a abychom věděli, kam patříme.

Knížka má rozsah 120 stran a barevné ilustrace. Napsala ji historička a spisovatelka Zora Dvořáková, která je renomovanou autorkou řady knih literatury faktu, v nichž zasvěceně a poutavě líčí české společenské, politické a kulturní dění v 19. a 20. stol., včetně objevných knih z problematiky protikomunistické rezistence.

JAZYKOVÝ SLOUPEK

OKOUZLENÍ PÁDY

Milé dámy, vážení pánové, dnes mou pozornost zvábily pády. A to pády podstatných jmen. Zahloubal jsem se nad nimi trochu déle. A doufám, že moje zamyšlení přijmete se zájmem.

Nejde mi o žádné padání, úpadek, zkázu snad (pád říše římské), ani o pýchu předcházející pád, také ne o méně uhlazené „na každý pád“.

Mám na mysli soustavu českých pádů neboli deklinaci obdarovávající nás sedmi, ano sedmi nabízenými možnostmi na výběr. Jsem přesvědčen, že čeština je jazyk nejen vtipný, ale i tak nějak svůdně oblý a proporčně vytvarovaný, že se tedy máme čím chlubit.

Těch možností, jež se nám nabízejí!

Jak bych tím nebyl okouzlen a se mnou všichni ti milovníci jazyka českého, kteří jeho hýřivou štědrost obdivují a kteří jsou jí přímo fascinováni. Kolik již měla čeština milenců! Josef a Karel Čapek, Vladislav Vančura, který dovedl mistrovsky svázat její jednotlivé květy v hýřivou kytici. A jiní a jiní!

Kolik nápadů k tvořivosti čeština poskytuje, ba sype je přímo plnými hrstmi! Můžeme vyjádřit ty nejjemnější nuance. Pády nám otevírají svoji náruč a lákavě zvou: „Vyber si, můžeš označit agens děje čili původce konání (pandy se objeví v pražské ZOO co nejdříve, státní tajemník pro migraci prohlásil…, pád první), jindy zase posesivitu (rodný dům Jaroslava Seiferta, auto mého strýčka, obrazy renesančního malíře – pád druhý), pak zase směřování k činiteli děje (tzv. patiens děje : umístění Šárky Strachové, výborný skok Romana Koudelky – též pád druhý), vlastnost vyžadující bližší určení (princezna oslňující krásy, dívka zlatavých vlasů, také i se zlatavými vlasy – tedy pád druhý, stejně i sedmý), zpřesnění (signum laudis, znamení kříže – pád druhý).

Můžeme si vybírat i vyjádření odluky či dotyku (omámeně se dotkl její ruky – pád druhý, v jakémsi oslnění se blížil k jejím rtům – pád třetí).

Vůbec nic nám nebrání, abychom se sytili třetím pádem ve významu objektu (podávat vysvětlení nadřízenému), dokonce můžeme vymezit objektů více (poslat petici předsedovi vlády a zodpovědným ministrům).

Třetím pádem lze vyjádřit i významy adverbiální: místo, čas, způsob, cíl, směr, příčinu, přípustku, zřetel, účel (ve spojení s předložkami: navzdory nepříznivým okolnostem vystudovala, udělal to kvůli Adrianě).

Poznámku si zaslouží třetí pády ve vyjádřeních jako “to vám byla nádherná podívaná, to ti byl neopakovatelný zážitek”. Jak pozorujete, vážení čtenáři, čeština nám tu dativem dovoluje zapojit do řeči posluchače nebo čtenáře. A zahrnout do promluvy toho, ke komu směřuje apel mluvčího (ty jsi mi ale vychytralá liška, vy jste mi pěkní hrdinové).

Sportovní reportér vzrušeně říká: „Všichni hokejisté nám už nastoupili na ledovou plochu.“ Komu nastoupili? Nejen jemu, ale nám všem – divákům. Tedy zase tu máme dativ s významem vespolnosti.

Podívejme se na pád čtvrtý. Z příkladů vidíme, že umožňuje přímé poznání objektu (vytisknout knihu, nosit krásné šaty, uplatnit svou svůdnou krásu, okouzlovat posluchače).

Jestliže se ale sloveso s akuzativem změní v podstatné jméno slovesné (vysílání filmu Estretty Scoly Tančírna, okouzlení mužů Ginou Lollobrigidou, Sofií Lorenovou, zvýšení platu o 10.000 Kč), přejde akuzativní vazba v genitivní.

A co napovídá lokál? Ten pouze s předložkou (byl jsem o Vánocích v chrámu svatého Jakuba, narodila se a žila převážně ve východním Německu, při své věčné touze po kultuře byl takřka nenasytným návštěvníkem divadel). O který význam se můžeme opřít?

Bez váhání mě ujistíte, že o adverbiální, a to zejména na otázku kde? (na samotě u lesa, v Evropské unii, v Praze 4) . A navíc: šestý pád bývá zhusta spojován se slovesy přemýšlení, vyjadřování, mluvení (vyjadřoval se o ní až s nekritickým nadšením, přemýšlel o hloubce kategorického imperativu, mluvil a mluvil o zásluhách žen).

Také bez instrumentálu nám nelze být. Dává odpovědi na otázku kudy? (za oknem mi dávaly lišky dobrou noc, prosunula se úzkým otvorem, napoprvé jel tunelem Blanka), tedy význam určení místa, jindy zase ale času (mezi zimou a jarem), pak průvodních okolností (spala s čepicí na hlavě, tancoval s mimořádně půvabnou ženou), význam prostředku (navonět se parfémem), zřetele (nadáním vynikl nad ostatní, trpěl bolestmi).

Co jsem tímto jazykovým sloupkem sledoval?

Opájel jsem se bohatými možnostmi, jimiž čeština štědře hostí své uživatele, tedy pádovými tvary (deklinací) vyjadřovat to, co jiné jazyky musí dělat spojením s mnoha dalšími slovy (aglutinací). Čeština je bohudík (ne tak už pro cizince!) jazyk reflexivní – koncovkami vyjadřuje několik gramatických kategorií současně (rod, číslo, pád, životnost). Základním tvarem (lemmatem) české deklinace je pád první.

Výběr máme bohatý. Někdy ovšem z celé košatosti nabízených tvarů neumíme dobře vybírat, nesprávně zjednodušujeme a češtině ubližujeme. To zase příště.

Jaromír Adlt

1-2016_ek 12.3.2016 16:21 Stránka 19

VZPOMÍNÁME

Marii Provazníkovou, proslulou náčelnici ČOS z let 1931–1948, si připomínáme její předmluvou, kterou napsala ke své knize "To byl Sokol". Po únoru 1948 žila M. Provazníková v USA, tam své vzpomínky napsala a tam také zemřela. Odtud byla její urna v roce 1991 převezena do sokolského hrobu v Krematoriu v Praze-Strašnicích.

DVACET PĚT LET OD ÚMRTÍ MARIE PROVAZNÍKOVÉ (1890-1991)

Vzpomínky jsou to nejcennější, co jsme mohli vzít s sebou přes hranice, a rovněž to nejcennější, co zůstalo sestrám a bratřím, uvězněným v žaláři domova. Byli to hlavně oni, kteří žádali, abych napsala své paměti. Žádali o ně též ti mladší, narození ve třicátých letech, kteří měli možnost prožít jen krátký záblesk svobodného života Sokola v letech 1945-48. Žádali o ně a potřebovali je též ti, kteří nastoupili cestu exilu jednotlivě a později i ti, přicházející houfně po roce 68. Potřebovali je, aby se pokusili vytvořit si nový Sokol, podobný tomu starému, o kterém jim vyprávěli rodiče a prarodiče.

Když pohasly všechny naděje na nápravu křivd a brzký návrat domů, ti, kteří se pokoušeli zakládat sokolské jednoty ve svých nových bydlištích, často potřebovali radu a odpověď na otázky, proč došlo k různým nezdarům. Ptali se, proč se nedaří opakovat překvapivé výsledky malého, desetimilionového národa, který byl v celém světě uznáván za tělocvičnou velmoc.

Odpovídala jsem na tyto otázky přednáškami, vyučováním ve cvičitelských školách a články v sokolském tisku; na soustavnou práci však nebylo možné najít čas pro naléhavé úkoly všedního i sokolského života, nebylo možné odpovídat na všechny otázky a vyhovovat všem žádostem.

Uvědomovala jsem si rozsah a odpovědnost takového záměru a neodvažovala jsem se jej uskutečnit. Co mě tedy donutilo, abych sebrala všechny své síly a pustila se do práce? Událost v roce 1977 v Napersville. Tam mě totiž požádal náčelník Linhart, abych v cvičitelské škole Americké obce sokolské pověděla učitelskému sboru něco o československém Sokole. Překvapena touto žádostí a nutností rychlé odpovědi, rozhodla jsem se jim vyprávět o 28. říjnu 1918, kdy se Česká obec sokolská na žádost Národního výboru ujala řešení naléhavých problémů v nové republice a kdy sokolstvo ji převedlo přes nebezpečné a těžké dny, než se vláda upevnila a než se vytvořila nová armáda, policie a úřednický aparát.

Bratři a sestry poslouchali celou hodinu takřka bez dechu. Z toho jsem poznala, že všechno, co jim povídám, je pro ně naprostá novinka, a že sokolstvo americké a patrně i sokolstvo na celém světě, které tyto dny neprožilo, se o nich nikdy nic nedovědělo. To mi tedy dodalo odvahu a sílu pustit se do práce.

Úkol se však ukázal ještě těžší než jsem si představovala, především proto, že nebylo pramenů. Ani Americká obec sokolská, ani Svaz slovenského Sokola neměly ústřední knihovnu. To byl důvod, proč bedny knih, které přicházely z Československa – Česká obec sokolská posílala vše, co vydala – se patrně rozdaly činovníkům té doby a po jejich smrti pak buď přišly nazmar anebo byly roztroušeny po jednotách a rodinách, takže k nim není přístup. Ještě víc se situace ztížila, když mě poměry a přibývající léta přiměly přestěhovat se na americký západ. Nebylo lehké najít pomocníka se schopnostmi a možnostmi déletrvající pravidelné pomoci. Našli se sice obětaví jednotlivci, ochotní věnovat čas i práci, ba i hradit si svá vydání; to však bylo jen občas a vždy jen na krátko. Každý má svou rodinu a zaměstnání. Profesionálům zase chyběla znalost češtiny. A jak pomáhat na dálku? Dálka, rozptyl a nedostatečný styk dělají práci nesmírně těžkou.

Největší pomoc přišla z domova. Tam sestry a bratři našli přece jen cesty, jak posílat knihy a zásobili mě opravdu bohatě. Na mých poličkách se shromáždily všechny tištěné zápisy cvičitelských sborů a výboru ČOS od roku 1919 až do roku 1940, čili téměř do samého konce! Avšak čím přibývalo let, tím postupovala práce pomaleji. K tomu se přidaly zrakové problémy, které se časem vystupňovaly v téměř naprostou neschopnost samostatné práce. Proto tedy paměti vycházejí tak pozdě a jsou neúplné.

Omezila jsem se na období sokolského růstu a rozkvětu. Založením Sokola v zahraničí v roce 1951 začíná nová epocha v nových poměrech. Dá-li Bůh, pokusím se shrnout, co bylo napsáno už dříve v drobných článcích a poznámkách, a vydat to pak jako nedokončený druhý díl. Takto aspoň něco z období exilového bude zachyceno pro dějiny. Jsem si plně vědoma těžké odpovědnosti, kterou jsem tímto úkolem na sebe vzala.

1-2016_ek 12.3.2016 16:21 Stránka 20

Není snadné vybírat z nedokončeného množství vzpomínek ty, které, majíce souvislost s vývojem, jej přímo či nepřímo ovlivnily. Ty, které vysvětlují ovzduší, způsob myšlení a života tehdejší doby a podmínky, za nichž k určitému rozhodování docházelo. Je nutné spravedlivě vybírat události jak radostné, tak zarmucující, vítězství a úspěchy stejně jako neúspěchy a zklamání. Neboť i život je plný jen s obojím. Život je stálý zápas dobra se zlem a máme-li rozumět vývoji, musíme dobře rozlišovat a správně uvádět úspěchy i neúspěchy, chyby i omyly, které jsou lidské. Chyby a omyly jednotlivců, jak se k nim zachoval a jak se jim ubránil sokolský celek – členstvo, zastoupené výborem. Nejde o to hledat a soudit viníky toho, co se stalo. K tomu nemáme ani právo, ani možnosti. Jde o to, jak působila sokolská myšlenka a jak se vyrovnala s překážkami, stavícími se jí do cesty. Zjistit, jaký vliv měla na národ a jeho dějiny, co se z ní musí zachovat do budoucna a co lze přizpůsobit změněným podmínkám, ve kterých se dnes rozvíjí to, co se dnes ještě chce nazývat Sokol.

Marie Provazníková

ZE ŽIVOTA KLUBU MILADY HORÁKOVÉ

Klub dr. Milady Horákové, z. s. vypisuje veřejnou uměleckou soutěž na pomník dr. Milady Horákové, jímž chce uctít její oběť a odkaz.
Pomník bude umístěn v zahradě Ztracenka, která se nachází na území Pražské památkové rezervace, leží pod Karlovem mezi ulicemi Albertov a Horská v Praze 2. (Pro umístění pomníku je určen kruhový záhon na jižním okraji zahrady.)
Soutěž bude ukončena 31. srpna 2016.

Vyhlašovatel soutěže
Klub dr. Milady Horákové, z. s. se sídlem Praha 4–Krč, 140 00, Na Planině 1393/13
IČO: 47611472

Účel a poslání soutěže

Vyhlašovatel soutěže, **Klub dr. Milady Horákové**, který byl oficiálně založen v lednu 1990 (připravován byl o mnoho let dříve), měl kromě svého programu publikačního, studijního a společensko-politického od samého začátku také ideu vybudovat pomník ženě, jejíž jméno nese.

Volba místa pro pomník – v dohodě s MČ Prahy 2 – přírodní prostředí zrekonstruované zahrady Ztracenka (lokalita se nachází na území Pražské památkové rezervace), které je klidovým prostorem v centru města, a odpovídá zadání vyhlašovatele: **uctít oběť a odkaz dr. M. Horákové**.

Umístění díla

Pomník bude umístěn na jižním okraji zahrady Ztracenka, kde je kruhový prostor naznačený segmentovou sloupovou stěnou. (Uprostřed je kruhový záhon.)
Zahrada Ztracenka leží pod Karlovem mezi ulicemi Horská a Albertov na území Prahy 2.

Druh soutěže a způsob jejího vyhlášení

Soutěž je veřejná, jednokolová, anonymní.

Vyhlášení soutěže bylo zveřejněno dne 17. 12. 2015 v odborném časopise Ateliér a téhož dne uvedeno na webových stránkách www.miladahorakova.cz.
Zahájení soutěže je dne 1. února 2016.

Členové soutěžní poroty

PhDr. Zora Dvořáková, historička, autorka zásadních děl o Miladě Horákové
Ing. arch. Michal Gavlas, autor projektu rekonstrukce zahrady Ztracenka
Mgr. Blanka Jiráčková, šéfredaktorka časopisu Ateliér
Zdeněk Preclík, akademický sochař
Jiří Středa, akademický sochař, předseda Rady Sdružení sochařů Čech, Moravy a Slezska
Ing. arch. Ondřej Šefců, ředitel NPÚ Praha
Mgr. Jitka Titzlová, Klub dr. M. Horákové
Ing. arch. Václav Vondrášek, zástupce starostky MČ Prahy 2
prof. Jindřich Zeithamml, akademický sochař

Ceny a odměny za soutěžní návrhy

I. místo 90 000 Kč
II. místo 50 000 Kč
III. místo 35 000 Kč

Na umístění na IV., V., VI. místě bude poskytnuto 5 000 Kč na náklady.

Náhrady výloh spojených s účastí v soutěži dalším účastníkům soutěže, jejichž soutěžní návrh nebude oceněn, nebudou poskytovány.

Vyhlašovatel soutěže nemusí realizovat vítěznou práci.

Základní termíny soutěže

Písemné přihlášení do soutěže končí dnem **31. srpna 2016**. Přihlášky zasílejte na adresu vyhlašovatele soutěže. (Na pravou stranu obálky pod adresu odesílatele napište „SOUTĚŽ“.)

Předání soutěžních návrhů bude na adrese vyhlašovatele **dne 9. září 2016** (v budově Gymnázia M. Horákové) **od 9 do 17 hodin**.

Datum konání hodnotícího zasedání soutěžní poroty se stanovuje předběžně na druhou polovinu září. Přesné datum bude stanoveno v průběhu soutěže.

1-2016_ek 12.3.2016 16:21 Stránka 21

Rovněž tak bude stanoveno v průběhu soutěže datum vyhlášení výsledků soutěže a datum výstavy všech soutěžních návrhů

Účastníci soutěže

Přihlášený účastník soutěže může podat do soutěže pouze jeden návrh.

Soutěžní návrh

Soutěžní návrh (model) musí být proveden takovým způsobem, ze kterého bude jasně vyplývat, jak bude vypadat realizace díla. Musí být patrné konečné vyznění pomníku.

(Návrh/model může být doplněn vizualizací a dalším techn. vyjádřením, event. modely detailů apod.)

Předání soutěžních návrhů

Soutěžní návrh bude přijat bez obalu; s přiloženou zalepenou obálkou nadepsanou „Autor“, ve které bude jméno, adresa, číslo bankovního spojení, telefonické a e-mailové spojení na přihlášeného účastníka soutěže; Přijetí návrhu bude **písemně potvrzeno, přiděleno bude číslo, které bude zapsáno na obálku a označeno na návrhu** (a eventuálních přílohách návrhu).

Souhlas soutěžících s podmínkami soutěže

Odevzdáním soutěžních návrhů vyslovuje soutěžící souhlas s podmínkami soutěže a s rozhodnutím soutěžní poroty.

Svolení k užití autorského díla pro účely této soutěže

Oceněné a odměněné návrhy se stávají majetkem vyhlašovatele soutěže. Autoři těchto návrhů udělují vyhlašovateli souhlas užít jejich autorská díla pro účely této soutěže. Neoceněné a neodměněné návrhy budou po skončení výstavy na požádání vráceny autorům.

Souhlas soutěžících s vystavením soutěžních návrhů

Soutěžící vyslovuje souhlas s tím, že jeho **návrh předaný do soutěže bude vystaven** pro shlédnutí veřejností a pro propagaci záměru vyhlašovatele.

* * *

Informace a dotazy: Mgr. Jitka Titzlová, tel.: 222 947 752
e-mail: j.titzlova@seznam.cz

INFORMACE

Přinášíme informaci o odhalení pamětní desky plukovníku Josefu Horákovi, jehož jméno je spjato se statkem Horákových v Lidicích a rovněž s tragickým osudem této středočeské obce.
Zprávu o této akci nám zaslal prof. Zdeněk Víšek.

ODHALENÍ PAMĚTNÍ DESKY PLUKOVNÍKU HORÁKOVI

V sobotu 24. října 2015 byla v obci Hřebeč u Kladna odhalena pamětní deska věnovaná plukovníku Josefu Horákovi, příslušníku britského Královského letectva, který se zde roku 1915 narodil.

Na této společenské akci, která se těšila značnému zájmu místních občanů, se podílela společně se zdejším obecním úřadem rovněž Společnost pro ochranu kulturního dědictví Patria, zastoupená tajemnicí společnosti Irenou Veverkovou a předsedou Zdeňkem Víškem, který vystoupil s následujícím projevem:

Sešli jsme se zde, abychom si odhalením pamětní desky plukovníku Josefu Horákovi, od jehož narození letos uplynulo rovných sto let, připomněli nejen jeho dramatický životní osud, ale především jeho odvahu a vlastenectví.

Rodák z Hřebče a občan Lidic Josef Horák na počátku druhé světové války – jako tisíce dalších někdejších příslušníků československé armády, kteří zůstali věrni své vojenské přísaze, odešel složitou cestou z protektorátu přes Balkánský poloostrov a Blízký východ do Francie a po její porážce roku 1940 do Velké Británie, kde byl přijat do řad britského Královského letectva. Za statečnost v boji byl vyznamenán československými i britskými vojenskými řády.

Se jménem Josefa Horáka jsou však někdy spojovány především tragické událostí v Lidicích, které byly – na základě falešné a lživé záminky – v červnu 1942 vypáleny a vyhlazeny jako akt nacistické zvůle po atentátu na Heydricha, se kterým byl právě nacistickými úřady Josef Horák, společně s dalším lidickým občanem Josefem Stříbrným, jako příslušník naší zahraniční armády spojován. Mezi 340 lidickými občany, kteří přinesli za druhé světové války oběť nejvyšší, byli i nejbližší rodinní příslušníci Josefa Horáka. Jeho rodiče Anna a Bohumil byli popraveni, stejně tak i další příbuzní. Věznění přežila jen sestra Anna.

Nacističtí okupanti se podobných zločinů, jimiž se mstili za bojové aktivity partyzánů, povstalců a dalších odbojářů na bezbranném civilním obyvatelstvu, dopouštěli za druhé světové války v celé Evropě, a proto osud Lidic nebyl výjimkou. Veškerá zodpovědnost za tyto zločiny padá ovšem na německé nacisty, případně jejich domácí kolaboranty, nikoliv na příslušníky hnutí odporu.

Život Josefa Horáka byl neradostný i po návratu do osvobozené vlasti, neboť jeho vojenské působení v době války mu bylo v souvislosti s vyhlazením Lidic dokonce i vytýkáno.

Po komunistickém převratu v Československu odchází Josef Horák ilegálně z vlasti do Velké Británie – ve svém životě již podruhé, neboť jako demokrat nesouhlasil s nástupem komunistů k moci. V Británii byl přijat opět do Královského letectva, avšak v lednu 1949 zde při cvičném letu tragicky zahynul.

Pro životní příběh Josefa Horáka, ale i mnoha dalších postav naší historie, platí ono méně známé, ale výstižné rčení Sloužíš-li vlasti, vděku nečekej.

Teprve demokratické poměry v naší zemi po roce 1989, kdy Josefu Horákovi byly navráceny všechny vojenské řády a hodnosti, umožnily docenit význam osobnosti plukovníka Horáka, čehož dokladem je i dnešní vzpomínková akce, zde – v jeho rodné obci.

Kromě tohoto projevu s úvodním slovem vystoupila také starostka obce Petra Piskáčková a občany Hřebče pozdravil také publicista Stanislav Motl, který se historii československého protinacistického odboje dlouhodobě věnuje. Ve svém vystoupení se dotkl především místa dosud velmi citlivého, a to nezaslouženého nevděku, – jemuž se Josefu Horákovi (i Josefu Stříbrnému) po válce dostalo.

Na závěr celé akce všem zúčastněným poděkoval jménem svým i rodiny Josefa Horáka jeho synovec Antonín Nešpor, který společně se starostkou obce odhalil za potlesku shromážděných občanů pamětní desku.

Zdeněk Víšek

Občas se na nás obracejí členové Klubu i čtenáři Masarykova lidu se žádostí o zaslání publikací. Abychom jim toto usnadnili, uveřejňujeme seznam knih, které ještě máme na skladě:

NABÍDKA KNIH

Knihy vydané Klubem dr. Milady Horákové:
Z. Dvořáková – *To byla Milada Horáková* (390 Kč)
Dopisy Milady Horákové z pankrácké cely smrti (70 Kč)

Knihy vydané Nakladatelstvím Eva – Milan Nevole (ve spolupráci s Klubem dr. M. Horákové):
F. Šedivý:
– *Pod věží smrti* (130 Kč)
– *Legie živých* (120 Kč)
– *Bory – Mírov* (120 Kč),
Z. Dvořáková:
– *Všední den v kleci* (200 Kč)
– *Popravení, kam jste se poděli?* (300 Kč)
– *Bez Tebe neodejdu* (200 Kč)
V. Krajina – *Vysoká hra* (240 Kč)
Z. Novák – *Tři otcové, tři synové* (150 Kč)
J. Brázda – *Učitelský odboj na Vysočině* (40 Kč)
K. Sedláček – M. Nevole – *Balkón – fenomén listopadu 1989* (30 Kč)

Knihy vydané Společností Edvarda Beneše v Nakladatelství Eva:
V. Olivová:
– *Dějiny první republiky* (250 Kč)
– *Manipulace s dějinami první republiky* (50 Kč)
K. Čapek – *O Edvardu Benešovi* (130 Kč)
J. Beneš – *V německém zajetí* (220 Kč)
E. Beneš:
– *Odsun Němců a dokumenty* (100 Kč)
– *Demokracie dnes a zítra* (200 Kč)
– *Válka roku 1939* (70 Kč)
– *Funkce politických stran* (150 Kč)

Knihy zasíláme se složenkou, poštovné dle tarifu pošty; nebo je lze zakoupit v kanceláři KMH vždy v úterý od 9 do 11 hodin.

Poděkování všem našim členům, kteří již reagovali na výzvu v prosincovém čísle našeho časopisu a vyrovnali své členské příspěvky! Děkujeme i za zaslané peněžní dary našim členům a našim příznivcům..

Pokračuje také sbírka na pomník Miladě Horákové v zahradě Ztracenka v Praze 2.
Číslo účtu: 3257614319/0800

V minulém Masarykově lidu (4/2015) jsme na titulní straně omylem v úvodním textu ke článku Masarykův omyl (převzatém se souhlasem šéfredaktora a zároveň i autora článku E. Taberyho z týdeníku Respekt) uvedli chybně jméno časopisu - Reflex. Za chybu se velmi omlouváme. Redakce.

1-2016_ek 12.3.2016 16:21 Stránka 23

GYMNÁZIUM MILADY HORÁKOVÉ

V rámci mezinárodního festivalu proti totalitě "Mene Tekel" – jubilejního 10. ročníku – se konala ve čtvrtek 25. února 2016 v Senátu PČR pod záštitou MUDr. Přemysla Sobotky, 1. místopředsedy Senátu Parlamentu České republiky, mezinárodní konference s názvem "Mládež v dobách nesvobody".
Bylo to právě v den 68. výročí pochodu odvážných českých a slovenských studentů, kteří se v osudových chvílích našich národů nebáli vzepřít nastupujícímu bezpráví a pochodovali na Pražský hrad vyjádřit podporu prezidentu dr. Edvardu Benešovi.
Historie Československé republiky byla ale od tohoto dne komunisty násilně na dlouhá desetiletí zmrzačena.
Projev, který na úvod konference pronesl Přemysl Sobotka, předkládáme k zamyšlení čtenářům, těm mladým pak jako poselství.

VZKAZ MLADÉ GENERACI

Vážené dámy a pánové,

jsem rád, že vás na půdě Senátu Parlamentu České republiky mohu uvítat na konferenci „Mládež v dobách nesvobody". K součásti dospívání mladého člověka často patří pocit, že žije v nesvobodě a především ti starší ho nechápou a nechtějí mu rozumět. Pokud žije v éře Reinharda Heydricha či Klementa Gottwalda, jde o pocit oprávněný. Bohužel pokud žije ve svobodě, vede jej tento pro změnu falešný a zavádějící pocit často k lacinému radikalismu a ochotě slepě naslouchat falešným prorokům. To byl v letech studené války osud mnoha mladých lidí v západní Evropě a USA. Dnes je v tomto směru následuje i část naší mládeže.

Lék na tuto slepotu je zdánlivě jednoduchý – vedle vzdělávání ve svém budoucím oboru by se každý člověk – na věku nezáleží – měl alespoň trochu zajímat o naši novodobou historii a i s její pomocí se umět orientovat v naší spletité současnosti. Používat potom svůj mozek a nežít jen v mediální masáži a sofismatických kotrmelcích politologů, kteří nám často chtějí nahradit bývalé politruky.

Bohužel musím jen opakovat, že celoevropská neschopnost poučit se z historie je zvláště v poslední době zřetelná. Nové hrozby a problémy nejsme schopni nejen řešit, ale už ani pojmenovat stejně jako v roce 1938! A všichni víme, jak ustupování zlu dopadlo. Šest let kruté totality, ale i obrovské statečnosti lidí, ať vězněných nebo bojujících proti fašismu doma i v zahraničí. Historie pro nás přestává být kompasem a i lidé geniality Karla Čapka s jeho díly jako Továrna na absolutno, Matka či Válka s mloky aspirují jen na neoblíbenou povinnou školní četbu před maturitou.

Důkazem vzdělanosti nemohou být jen akademické tituly před jménem a získané funkce, ale především schopnost samostatně myslet, naslouchat a přemýšlet místo intelektuálních exhibicí. Všichni jsme byli jednou mladí a radikální a je dobré si kousek odvahy, mládí a radikalismu nést v sobě celý život a umět to také spojit se svými životními zkušenostmi. Proto považuji za naši velkou chybu a ztrátu, že jsme po pádu komunistické totality od roku 1990 málo naslouchali a málo využívali ve veřejném životě ty zralé muže a ženy, kteří se jako mladí lidé nenechali – na rozdíl od stejně starých fanatiků v modrých svazáckých košilích – zmást marxistickou ideologií a odmítli v roce 1948 jít s komunisty v jednom houfu. Odměnou jim byly kriminály, zákazy studií, perzekuce rodin a ohýbání páteře ve zcela pokřivené diktatuře komunistů. Velmi smutné a často tragické zkušenosti, které navíc přišly brzy po 6ti letech strachu během nacistické okupace. Tragické období nejméně pro 3 generace mladých lidí. Ale i statečných bylo dost a bohužel jejich životní spojení mládí, zkušenosti a nadhledu jsme v 90. letech ke své škodě zbytečně promrhali. Proto alespoň dnes zkusme pěstovat klidný mezigenerační dialog – naslouchejme mladým a doufejme, že i oni budou na oplátku přemýšlet o našich životních zkušenostech, aby ke své i naší škodě v opačném případě nenaletěli líbivým demagogům dneška. Příkladem demagogie je i dnešní prohlášení KSČM k revolučnímu odkazu února 1948 – je to plivnutí do tváře všem obětem totality, ale i všem demokraticky smýšlejícím lidem.

1-2016_ek 12.3.2016 16:21 Stránka 24

DÁRCI
MASARYKOVA LIDU
listopad-prosinec 2015

Adamcová J.	Praha 5	50
Beneš Josef	Švýcarsko	1000
Boček Karel	Český Brod	100
Capoušek Evžen Ing.	Praha 5	200
Cellar Václav	Praha 9	300
Cury Ladislav	Čelákovice	100
Dvořák Jiří Ing.	Uhl. Janovice	200
Frank Daniel	Praha 4	220
Frommer Alfréd	Olomouc	100
Havlín Radovan	Kostelec n. Č. L.	250
Hlach Jan	Švýcarsko	2000
Hořínek Karel	Olomouc	200
Jandus Jan	Praha 6	500
Manž. Jechovi	Přelouč	100
Jůna Jaroslav	Zásada	400
Kadlec J. Ing.	Hodonín	100
Manž. Kánských	USA	1000
Kolářský Aleš	Praha 6	400
Kopecký Zdeněk	Jihlava	100
Kovařík Zdeněk Ing.	Hr. Králové	1000
Körnerová L.	Plzeň	400
Král Václav JUDr.	Praha 10	900
Kreček Stanislav JUDr.	Praha	900
Kunc Lumír	Lelekovice	1500
Málek Jiří PhDr.	Praha 8	900
Mičánek B.	Praha 5	200
Mikesková Magda	Lány	200
Novák Filip Mgr.	Praha 5	400
Novák Pavel Ing.	Praha 5	500
Otter Jiří ThDr.	Praha 2	900
Plachta Miloš	Semily	100
Podmelová Olga	Horní Moštěnice	100
Richter Miroslav	Budyně o. O.	200
Smíšková Jana	Zdice	200
Světlík Marek Ing.	Praha 4	900
Švarc Jaroslav	Kostelec n. O.	100
Theimerová Jitka	Litomyšl	100
Vališová Radka	Chrudim	200
Veteška Jaroslav Ing.	Praha 6	100
Vinčálek Bohuslav	Praha 5	100
Volfová Jarmila	Čelákovice	1400